

อนุสรณ์

พิมพ์เป็นธรรมบรรณาการ

ในงานฌาปนกิจศพ

คุณพ่อสมบุญ กินจำปา (ประสมสุข)

ณ เมรุวัดบ้านทราย อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี

๙ เมษายน ๒๕๑๘

อนุสรณ์

พิมพ์เป็นธรรมบรรณาการ

ในงานฌาปนกิจศพ

คุณพ่อสมบุญ กินจำปา (ประสมสุข)

ณ เมรุวัดบ้านทราย อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี

๙ เมษายน ๒๕๑๘

เจ้าภาพขอขอบพระคุณ

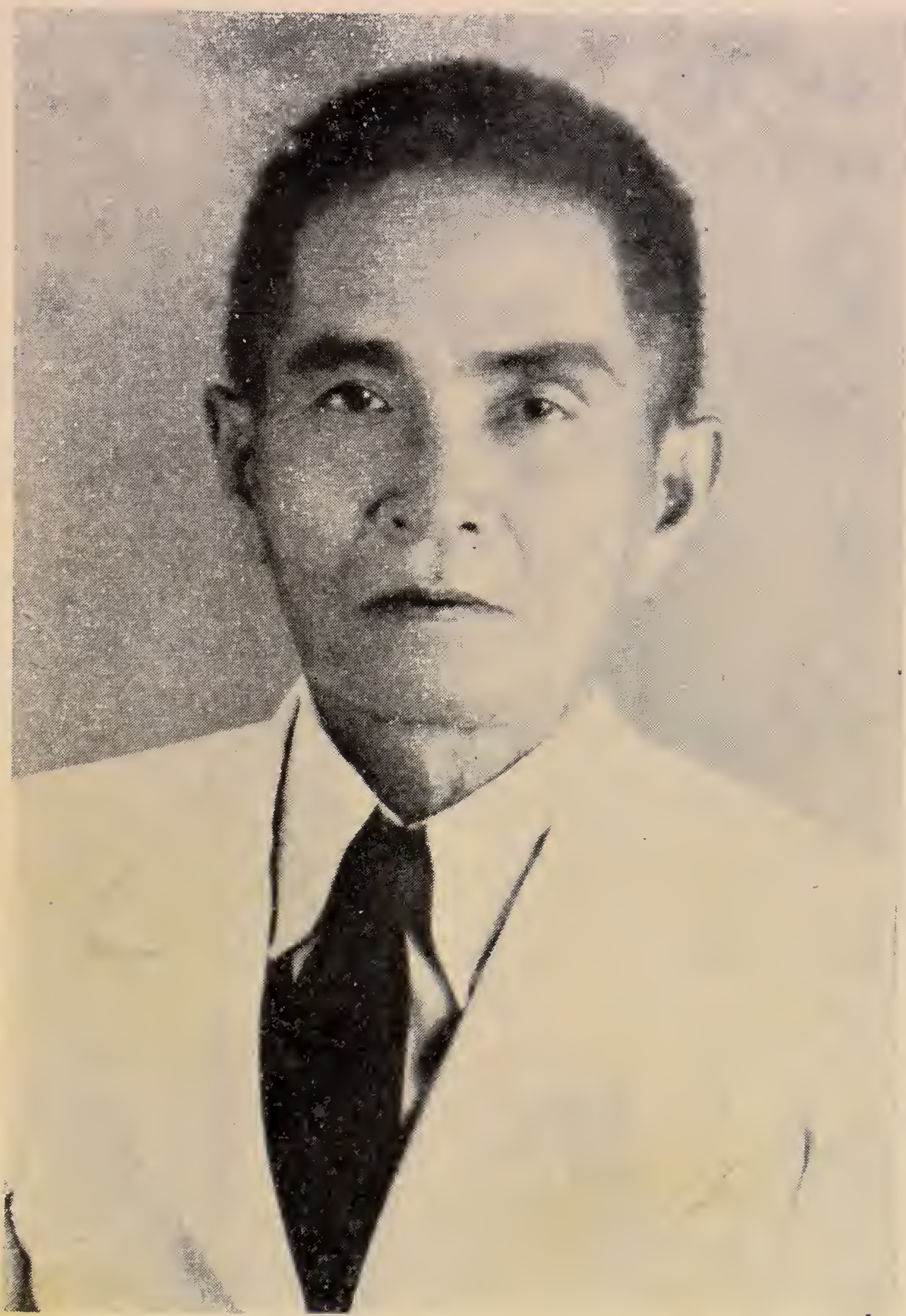
แด่ท่านที่ได้กรุณามาร่วมในงานฌาปนกิจศพ

คุณพ่อสมบุญ กินจำปา (ประสมสุข)

จาก

คุณแม่สมบุญ กินจำปา		**เจ้าภาพ**
นายเพชร กินจำปา	**(บุตร)**	
นางอุไร เคียนทอง	**(ธิดา)**	
กำนันคำมี เคียนทอง	**(บุตรเขย)**	

๙ เมษายน ๒๕๑๘

ชาตะ ปีมะเมีย พ.ศ. ๒๔๓๕
มรณะ ปีชวด พ.ศ. ๒๕๑๖

ประวัติสังเขป

ของ

คุณพ่อสมบุญ (ผล) กินจำปา (ประสมสุข)

ท่านเกิดที่หมู่บ้านหมี่ทุ่ง ตำบลโพนทอง อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี เมื่อวันอังคาร เดือนอ้าย ปีมะเมีย พ.ศ. ๒๔๓๕ เป็นบุตรของคุณพ่อ – คุณแม่หล่อ ประสมสุข อาชีพทำนา ท่านเป็นคนที่ ๔ ในจำนวน ๙ คน เมื่อเยาว์วัยได้ศึกษาเล่าเรียนที่โรงเรียนประชาบาลวัดบ้านหมี่ อายุครบ ๒๐ ปี ได้อุปสมบทในพุทธศาสนาตามประเพณี ครั้นอายุถึง ๒๒ ปี บิดามารดา ได้จัดการให้สมรสกับคุณแม่สมบุญ (ยวง) ธิดาคนที่ ๒ ในจำนวน ๘ คน ของคุณพ่อ–คุณแม่ยังกินจำปา อาชีพทำนา ชาวบ้านทราย ตำบลบ้านทราย อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี ซึ่งฐานะนับว่าเป็นผู้มีอัน

จะกินทั้งสองฝ่าย มีบุตร–ธิดาด้วยกันรวม ๔ คน คือ

๑. นายสมบุญ กินจำปา ถึงแก่กรรม

๒. นายทองอยู่ ,, ,,

๓. นายเพชร ,, ยังมีชีวิตอยู่

๔. นางอุไร เคียนทอง ,,

ภายหลังจากสมรสกับคุณแม่สมบุญแล้ว ได้ประกอบอาชีพดำเนินรอยตามบรรพบุรุษจนมีฐานะเป็นปึกแผ่นมั่นคง เมื่อท่านยังมีชีวิตอยู่เป็นผู้มีน้ำใจโอบอ้อมอารีต่อบรรดาญาติและมิตรสหายทั่วถึงกัน.

สำหรับการให้ทานทำบุญการกุศล นับว่าท่านเป็นผู้มีใจเป็นบุญเป็นกุศลไม่น้อย เช่น ถวายสังฆทาน ถวายผ้าอัฏฐะและทอดผ้ากฐิน ยิ่งกว่านี้ยังได้สมทบร่วมการสร้างพระอุโบสถ ศาลา, กุฏิและเสนาสนะของสงฆ์กับทั้งองค์พระปฏิมาโดยมิได้ขาด จนกระทั่งถึงบั้นปลายแห่งชีวิต เท่าที่จำได้มีดังนี้ คือ:–

ถวายผ้ากฐินที่วัดบ้านทราย ๙ กอง

,, ,, วัดมะขามเอน ๑ ,,

ถวายผ้ากฐินที่วัดสำโรงใหญ่ ๑ กอง
,, ,, วัดสำโรงน้อย ๑ ,,
,, ,, วัดบ้านหมี่ใหญ่ ๑ ,,
,, ,, วัดสระใหญ่ ๓ ,,

นอกจากนี้ได้ร่วมสมทบสร้างพระอุโบสถที่วัดบ้านทราย คิดเป็นเงินประมาณกว่า ๓ หมื่นบาท และสละร่วมสร้างโรงเรียนประชาบาลวัดบ้านทรายอีกไม่ต่ำ ๔ หมื่นบาท นอกรายการที่ได้กล่าวมาแล้วยังมีที่วัดอื่น ๆ คิดเป็นเงินไม่น้อยกว่า ๒- หมื่นบาท

ส่วนการอบรมสั่งสอนบุตร–ธิดาและหลาน ท่านสอนให้อยู่ในขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามเสมอมา แม้แต่การจัดแบ่งทรัพย์สมบัติให้แก่ลูกท่านก็ยกให้ตามเหตุผลที่ถูกต้องด้วยความยุติธรรม

คุณพ่อสมบุญ ได้เริ่มป่วยด้วยโรคชราตั้งแต่เมื่อต้นปี ๒๕๑๖ ลูก ๆ ได้พยายามรักษาจนสุดความสามารถ อาการค่อยทุเลาเข้าทำนองมีแต่ทรงกับทรุด

ครั้นถึงวันอังคาร ที่ ๔ กันยายน ๒๕๑๖ เวลาประมาณ ๑๘.๐๐ น. จึงได้จากไปด้วยอาการสงบ นับอายุได้ ๘๑ ปี.

คำปรารภ

ในการที่มีงานจัดฌาปนกิจศพ แล้วมีการแจกหนังสืออันเกี่ยวกับคำไหว้พระสวดมนต์ทางศาสนา เพื่อเป็นธรรมบรรณาการเช่นนี้ เคยมีมาตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ ๕ เมื่อครั้งรัตนโกสินทร์ ศก ๙๙ พระองค์ได้ทรงเสด็จออกบำเพ็ญพระราชกุศลในการพระศพ สมเด็จพระนางเจ้าสุนันทากุมารีรัตน พระบรมราชเทวี แลสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้ากรรณาภรณ์เพชรรัตน ที่หอธรรมสังเวช ได้ทรงสดับพระสงฆ์สวดมหาสติปัฏฐานสูตรพร้อมเรียบร้อยดี เป็นเหตุเฉลิมพระราชศรัทธา จึงทรงอาราธนาสมเด็จพระสังฆราช ซึ่งสถิต ณ วัดราชประดิษฐสถิตมหาสีมาราม แต่ครั้งยังเป็นสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ ให้จัดรวบรวมพระสูตรแลพระปริตรต่าง ๆ ให้พอเพียงสำเร็จประโยชน์ ในการที่พระสงฆ์สามเณรจะเล่าบ่นสาธยาย รวมเป็นเล่มเรียก

หนังสือสวดมนต์ พิมพ์ที่โรงพิมพ์หลวงในครั้งนั้น หมื่นฉบับ พระราชทานไว้สำหรับพระอารามทั่วกันไป ในการพระราชกุศลงานพระเมรุสมเด็จพระนางเจ้าสุนันทากุมารีรัตน พระบรมราชเทวี แลสมเด็จพระเจ้าลูกเธอเจ้าฟ้ากรรณาภรณ์เพชรรัตน ณ ท้องสนามหลวงในศกนั้น ตั้งแต่นั้นมาหนังสือสวดมนต์มีแพร่หลายมากกว่าก่อน ทั้งเป็นแบบฉบับสำหรับตัดสินปาฐะที่พระสงฆ์สวดคลาดเคลื่อนให้เป็นแบบเดียวกัน เป็นการสะดวกแก่ผู้จะจำทรงสาธยาย นับว่าเป็นเครื่องสำเร็จประโยชน์แก่พระสงฆ์ในกิจวัตรนี้ เป็นเหตุเฉลิมพระราชศรัทธายิ่งขึ้น

ดังนั้น การที่คุณแม่สมบุญ กินจำปา พร้อมด้วยบุตร – ธิดาและหลาน จัดการฌาปนกิจศพของคุณพ่อสมบุญ กินจำปา (ผู้สามี) แล้วได้มีจิตศรัทธาจัดพิมพ์หนังสืออันเกี่ยวกับคำไหว้พระสวดมนต์ แจกเป็นธรรมบรรณาการในโอกาสเช่นนี้ จึงนับว่าเป็นผู้กระทำการที่ถูกต้องตามแนวทางของ พระบาทสมเด็จพระจุลจอม-

เกล้าเจ้าอยู่หัว เป็นการสืบต่ออายุพระพุทธศาสนาให้มั่นคงถาวรตลอดไปชั่วกาลนาน

ข้าพเจ้า ในฐานะเป็นผู้ดำริชักชวนกำนันคำมีและนายเพชร เมื่อครั้งพบกันในวันพระราชทานเพลิงศพพระครูพรหมจริยานุวัตร (พวงมาลี) ที่วัดบ้านกล้วยนั้น พึ่งบังเกิดเป็นผลสำเร็จในวันนี้ จึงขอน้อมอนุโมทนาตั้งสัตยาธิษฐาน ขอจงบังเกิดเป็นผลานิสงส์ส่งให้คุณพ่อสมบุญ กินจำปา (ประสมสุข) ผู้ล่วงลับกับทั้งคุณแม่สมบุญ ผู้ยังมีชีวิตอยู่ พร้อมด้วยบุตร–ธิดาและหลานเหลนทุกคน หากว่าคุณพ่อสมบุญจะทราบด้วยญาณวิถีใด ๆ ก็ขอให้ได้รับส่วนกุศลผลบุญอันนี้ ให้เป็นทิพยสมบัติ แม้นวิญญาณจะสถิตอยู่วิมานสถานใด ๆ ก็ขอให้ได้รับความสุขในวิมานสถานนั้น ๆ เทอญ ฯ

สำหรับตัวของข้าพเจ้าเป็นผู้ดำริชักชวน และได้อดทนเพียรพยายามรวบรวมจนเป็นผลสำเร็จทันในงานกาลครั้งนี้ ขอจงเป็นผู้ได้รับผลานิสงส์ จากการรวบรวมพระสูตรอันเป็นพระสัทธรรม ที่แจกเป็นธรรมบรรณา-

การ ขอให้ข้าพเจ้าเป็นผู้พ้นจากบาปทั้งปวงในอดีต ทั้งปัจจุบัน และอนาคต ขอให้ข้าพเจ้าประสบลาภผลอันยิ่งใหญ่ ด้วยเงินทอง ข้าวของสิ่งใช้และบริวารมากหลาย แม้นจะเกิดก็ขอให้เกิดเป็นมนุษยธรรมด้วยร่างกายรูปหล่อ คุณพ่อรวยทรัพย์นับได้แสนล้านโกฏิ พ้นจากโรคภัยไข้เจ็บต่าง ๆ มีสง่าราศีกว่าเทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย ขอให้เป็นที่ ๑ ในทางผู้มีสติสัมปชัญญะปัญญาสมความปรารถนาทุกประการเทอญ.

คำภีร์ ประดับมุข

๒๑ มี.ค. ๒๕๑๘

(อนุสรณ์ถึง คุณน้าพ่อสมบุญ)

พ่อเฒ่าสมบุญ (ผล) กินจำปา เป็นญาติที่รัก และบูชา นับถืออย่างสูงของข้าพเจ้าผู้หนึ่ง และท่านเอง ก็ได้มีความเมตตา รักใคร่ และเคารพนับถือข้าพเจ้ามาก เช่นเดียวกัน นับแต่ต้นจนอวสานของชีวิต น้ำจิตของท่านมิได้เปลี่ยนแปลงเลยแม้แต่น้อย เห็นได้เมื่อท่านยังมีชีวิตอยู่ ท่านจะมีธุระบำเพ็ญกุศล หรือกิจการอะไรใหญ่น้อยก็ตาม ท่านมักติดตามข้าพเจ้าไปทุกครั้งเสมอ ยิ่งกว่านั้น ยามเมื่อข้าพเจ้าเจ็บไข้ได้ป่วย ข้าพเจ้าสังเกตได้ว่า ท่านมีความห่วงใยข้าพเจ้ามาก บางครั้งท่านยอมสละทรัพย์ของท่านให้เป็นค่ายาค่ารักษาก็มี คุณงามความดี ที่ท่านมีพระคุณอันสูงนี้ ข้าพเจ้ายังจดจำอยู่มิลืมเลือน ข้าพเจ้าขอเทอดพระคุณนี้ไว้อย่างสูง

พ่อเฒ่าสมบุญ ท่านเป็นผู้มีน้ำใจกว้างขวาง โอบอ้อมอารี จึงทำให้ท่าน มีญาติ มิตร สหาย บริวารมาก

คุณน้าพ่อเฒ่าสมบุญ เป็นผู้ตั้งตนอยู่ในธรรม คือ "อัตตสัมมาปณิธิ" ตั้งตนไว้ชอบ ประกอบสัมมา-อาชีวะ ด้วยหลัก ๓ ประการ คือ ๑. รู้จักขยันหา ๒. รู้จักรักษา ๓. รู้จักใช้ ด้วยหลัก ๓ ประการนี้ จึงทำให้ท่าน พร้อมครอบครัว มั่งมีศรีสุข มีฐานะหลักฐานพอควร ของผู้ครองเรือน แต่ท่านก็มิได้ประมาทปรารถนา หาความสุขชาติหน้าให้ยิ่ง ๆ ขึ้นไป จึงได้แบ่งทรัพย์สมบัติที่หาได้โดยชอบ มาประกอบกองการกุศล มีให้ทานเป็นต้น เป็นลำดับเสมอทุก ๆ ปีมาเช่น ทอดผ้าป่า กฐิน ปีหนึ่ง ๆ หลายวัด และสละทรัพย์สมทบสร้าง กุฏิวิหาร ศาลาการเปรียญ พระอุโบสถ โรงเรียน ถนนหนทาง เหล่านี้ได้ชื่อว่าท่านได้อุปถัมภ์บำรุงพระศาสนา และทั้งด้านประชาชนให้เป็นสุขอย่างกว้างขวาง การเกิดของท่านในชาตินี้ไม่เป็นหมัน ไม่เปล่าประโยชน์ เป็นชีวิตที่มีประโยชน์เป็นแก่นสาร ทำชีวิตเป็นหลักฐานเป็นที่พึ่งของตนในสัมปรายภพ

อันชีวิตของคนเรา หากจักมีอะไรอื่นได้ไม่มากนัก ก็ขอให้มีคุณลักษณะที่ดีเด่นเพียง ๓ ประการ คือ ๑. รู้จักหา ๒. รู้จักรักษา ๓. รู้จักใช้ โดยซื่อสัตย์สุจริต ไม่อิจฉาฤษยาใคร ๆ เป็นเหตุ เป็นปัจจัยแล้ว ชีวิตทั้งชีวิต ชื่อว่า เกิดมาทั้งที ชีวิตนี้คงไม่เสียหลาย และเป็นชีวิตที่ควรเป็นเนติ แบบแผนตัวอย่างอันดีงามอยู่โดยตลอดเวลา ในส่วนรูปขันธ์ จักดับไปก็ตาม แต่เกียรติคุณ ความดีงามทั้งมวลนั้นยังคงอบอวลและหอมหวลอยู่ในโลกนี้เสมอไป

ขออานิสงส์ ผลบุญที่ข้าพเจ้าได้บำเพ็ญมาแต่ต้นจนบัดนี้ จงได้เป็นปัจจัยอำนวยกุศล ส่งดวงวิญญาณของคุณน้าพ่อสมบุญ (ผล) กินจำปา จงสถิตในวิมานสถานในสัมปรายภพนั้น ๆ โดยสมประสงค์ จงทุกประการ

พระครูพิมลปัญญา

เจ้าอาวาสวัดสำโรงน้อย เจ้าคณะตำบลหินปัก

อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี

คำนึงถึง

ในวันงานฌาปนกิจ ของคุณพ่อสมบุญ กินจำปา ท่านเจ้าภาพมี กำนันคำมี และ แม่นพรัตน์ เคียนทอง ตลอดทั้งบุตรชาย บุตรหญิง ของท่าน ได้สามัคคี เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ได้จัดพิมพ์หนังสือ กล่าวถึงประวัติชีวิตชีวาความเป็นอยู่ของพ่อสมบุญ ตั้งแต่คลอดออกมาจากครรภ์ ของมารดา ทั้งเป็นปฐมวัย มัชฌิมวัย ปัจฉิมวัย จนถึงขั้นแตกดับ ทำลายขันธ์ในที่สุด พอเป็นธรรมบรรณาการกระตุ้นเตือน แก่ท่านผู้ที่เป็นชาวพุทธที่มาในงานฌาปนกิจของพ่อเฒ่าสมบุญ กินจำปา

ตามสัมมาทิฏฐิ ของอาตมา เมื่อคราวท่านยังมีชีวิตอยู่นั้น คุณพ่อสมบุญ เป็นปัญญาชนผู้หนึ่งผู้รู้เท่าถึงการณ์ ทั้ง ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และรัฐธรรมนูญ รู้จักอารีอารอบประกอบด้วยบุพพการีบุคคลผู้ทำอุปการะก่อน กตัญญูกตเวที บุคคลผู้รู้

อุปการะที่ท่านทำแล้วและตอบแทน

เมื่อท่านยังมีชีวิตอยู่ รู้จักอุปถัมภ์ค้ำจุนบูรณะปฏิสังขรณ์ กุฏิ ศาลาการเปรียญ โบสถ์ โรงเรียน ถนนหนทาง และท่านได้ให้ทาน รักษาศีล เจริญเมตตาภาวนามิได้ขาด และได้ทอดมหากฐินหลายครั้งหลายหนเท่าที่อาตมาเห็นกับตา เมื่อถึงปีพญามัจจุราชใหญ่ตามล่าทัน ด้วยกฎของสามัญลักษณะ มี อนิจฺจํ ทุกฺขํ อนตฺตา ก็เป็นไปตามอำนาจเหล่านั้น

อาตมาพร้อมด้วยคณะสงฆ์ ทั้งเจ้าภาพและชาวพุทธทุกท่าน ขออิงวอนอำนาจ พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ และอรหันต์ทั้งหลาย จงนำดวงวิญญาณของคุณพ่อเฒ่าสมบุญ กินจำปา ไปสู่สุคติ โลกสวรรค์ ตลอดถึงพระนิพพานชั่วกาลนานเทอญ สาธุ

พระครูตา จนฺทโชติ

เจ้าอาวาส วัดบ้านทราย

อ. บ้านหมี่ จ. ลพบุรี

คติธรรมอนุสรณ์

ระลึกถึงคุณสมบัติ อุปการธรรม ของคุณพ่อสมบุญ (ผล) กินจำปา คุณโยมท่านตั้งถิ่นฐานพำนักอยู่บ้านทราย ต. บ้านทราย อ. บ้านหมี่ จ. ลพบุรี คุณโยมท่านนี้จัดเป็นบุพพการีได้ผู้หนึ่ง ซึ่งท่านตั้งตนเป็นผู้ให้ความอุปการะแก่ปวงชนทุกชั้นตลอดทั่วไป ในยาม เมื่อบุคคลใด เข้ามาขอพึ่งประสงค์ให้คุณโยมท่านเปลื้องทุกข์ให้ และบำรุงสุขอีกด้วย คุณโยมสมบุญท่านก็ได้ปฏิบัติหลักอุปการะให้ จนเป็นที่อบอุ่นใจแก่นานาชนที่มาขอพึ่งแล้วนั้น ๆ

อุปการะธรรมของคุณโยมสมบุญ กินจำปา นี้เป็นที่มีจิตอาลัยระลึกถึงพระคุณของท่านมิลืมเลย แม้ในตัวอาตมา ก็ซึ่งอุปการะคุณธรรมของคุณโยม เข้าหลักศาสนาตรงข้อคติธรรมว่า ขนฺติโก เมตฺตวา ลาภี

ยสสฺสี สุขสีลวา ปิโย เทวมนุสฺสานํ มนาโป โหติ ขนฺติโก ความว่า ผู้มีขันติความอดทนได้ จึงได้ดีตลอด ผู้มีเมตตาธรรม ความปรารถนาดีด้วยความรัก จึงได้ดีตลอด จึงได้รับพรพิเศษ คือเป็นที่รักของเทวดา เป็นที่รักของมนุษย์ทั้งหลายด้วย เพราะเมตตาจิต กรุณาธรรม ขันติกุศล เป็นสมบัติของคุณโยมสมบุญ กินจำปา อาตมาจึงขอน้อมบุญกุศลส่วนนี้เป็นพลังบุญพิเศษ เป็นญาณแก้ว นำวิญญาณของคุณโยมสมบุญไปสู่สุคติภพสวรรค์แดนสุขาวดีด้วย เทอญ.

จากพระครูนิทัศนสิขการ
วัดสำโรงใหญ่ อ. บ้านหมี่ จ. ลพบุรี

จิตรำลึก

เนื่องด้วยในงานฌาปนกิจศพ ของคุณโยมพ่อสมบุญ (ผล) กินจำปา ณ เมรุวัดบ้านทราย คุณโยมพ่อสมบุญเมื่อมีชีวิตอยู่ นับได้ว่าเป็นผู้มีพระคุณไม่เฉพาะแต่บุตรหลานของตนเท่านั้น เท่าที่ทราบ คือได้เป็นผู้มีอุปการคุณแก่บุคคลโดยทั่วไป ว่าแต่ผู้ใดได้รับความทุกข์เดือดร้อนด้วยโรคภัยอะไรไปขอความช่วยเหลือให้คุณโยมสมบุญช่วย โยมสมบุญก็ช่วยปัดเป่าให้ผู้นั้นได้รับความหายทุกข์หายโศกไปทุกราย เมื่อสิ้นท่านไปเช่นนี้ก็นับว่าได้ขาดบุคคลสำคัญไปผู้หนึ่ง ซึ่งเราจะหาไม่พบอีกแล้ว และในด้านการบุญการกุศลนั้นคุณโยมสมบุญก็นับว่าเป็นผู้หนึ่ง ที่ได้ทำบุญกุศลไว้มากเป็นต้นว่าทอดกฐิน ผ้าป่า บำรุงวัดในพระพุทธศาสนาเป็นอย่างดี

ในวาระสุดท้าย วันประชุมเพลิงนี้ ขอให้กุศลผลบุญคุณงามความดี ของคุณโยมที่ทำไว้ ขอจงเป็น

พลวปัจจัยนำส่งให้ดวงวิญญาณ ของคุณโยมสมบุญ กิน-
จำปา จงไปสู่สุคติโลกสวรรค์ เทอญ ฯ

พระครูไพโรจน์ บุญญากร

วัดหินปักเหนือ อ. บ้านหมี่ จ. ลพบุรี

..คุณพ่อ–จากลูก..

เป็นเหตุการณ์ที่ไม่น่าเชื่อ แต่ลูกก็ต้องเชื่อ เมื่อพ่อต้องจากลูกไป นับเป็นวันที่นำความเสียใจมาสู่ลูกมากที่สุด เพราะลูกต้องเสียบุคคลที่ลูกเคารพยิ่ง ทั้ง ๆ ที่ลูกก็รู้อยู่แก่ใจว่า เมื่อเกิดแล้วก็ต้องตาย แต่ลูกก็ไม่ต้องการให้เวลานั้นมาถึง คุณพ่อเริ่มไม่สบายเพียงไม่กี่วัน อาการก็ไม่น่าวิตก ด้วยเหตุที่อายุของคุณพ่อก็มาก จึงเป็นธรรมดาของโลก แต่ในครั้งนี้อาการของพ่อหนัก ซึ่งลูกก็พยายามรักษาอย่างดีที่สุด ผลสุดท้ายลูกก็ไม่สามารถเอาชนะพรหมลิขิตได้ พ่อจึงต้องจากลูกไปในที่สุด ด้วยความดีและอำนาจกุศลทักษิณานุปทาน ที่ลูกได้บำเพ็ญมาแต่ต้นจนถึงวันฌาปนกิจ จงเป็นเครื่องสักการะบูชาแด่ดวงวิญญาณ อันบริสุทธิ์ของคุณพ่อด้วย เทอญ ฯ

อุไร เคียนทอง

๙ เมษายน ๒๕๑๘

..กราบ..คุณพ่อใหญ่..

วันที่ ๔ กันยายน ๒๕๑๖ เป็นวันแห่งความอาลัย เพราะหลานต้องสูญเสียพ่อใหญ่ หลาน ๆ ทุกคนมีความเคารพและนับถือพ่อใหญ่มาก เพราะพ่อใหญ่เคยให้ความอบอุ่น ความสุข แก่หลาน ๆ ทุกสิ่งทุกอย่างที่หลานต้องการ พ่อใหญ่มักจะทำให้หลานสมหวังเสมอ แต่แล้วพ่อใหญ่ก็ต้องจากหลานไป ทิ้งแต่ความอาลัยไว้เท่านั้น หลานจึงได้แต่วิงวอนถึงพ่อใหญ่เสมอ หากดวงวิญญาณของพ่อใหญ่สถิตอยู่ ณ ที่ใด ขอได้โปรดทราบด้วยว่า หลานยังเคารพบูชาอยู่ในดวงใจตลอดชีวิต และขอให้พ่อใหญ่ได้ประสบความสุขโดยสมควรแก่คติวิสัยในสัมปรายภพโน้นด้วย เทอญ

พ่อใหญ่นี้ มีบุญ คุณเหลือเกล้า
พ่อใหญ่เฝ้า วิงวอน สอนเสมอ
พ่อใหญ่จ๋า เมื่อไร จักได้เจอ
พ่อใหญ่เออ อวยให้ สมใจเอย.

วัฒนา เคียนทอง

๘ เมษายน ๒๕๑๘

อนุสรณ์–คุณพ่อใหญ่

ด้วยความเคารพที่มีต่อพ่อใหญ่ ในงานฌาปนกิจนี้ ข้าพเจ้าและน้อง ๆ ได้ช่วยกันเรียบเรียงเรื่องราวเกี่ยวกับอิริยาบถต่าง ๆ ของมารยาทไทย เพื่อเป็นเครื่องบรรณาการต่อผู้มีเกียรติที่มาร่วมในงานนี้ ซึ่งข้าพเจ้าคิดว่าคงจะมีประโยชน์อยู่บ้าง โดยเรียบเรียงมาจากหนังสือมารยาทไทย ของกองวัฒนธรรม สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ด้วยบุญกุศลที่ข้าพเจ้าและน้อง ๆ ได้บำเพ็ญมาแต่ต้น จงดลบันดาลให้วิญญาณของพ่อใหญ่ไปสู่สุคติด้วย เทอญ ฯ

วัฒนา เคียนทอง

ชาญณรงค์ เคียนทอง

หงส์สุระ เคียนทอง

มยุรี เคียนทอง

..บันทึกจากความทรงจำ..

ตอนนั้นข้าพเจ้ายังเด็กอยู่ เนื่องจากบ้านของข้าพเจ้าอยู่ใกล้กับบ้านของปู่ ข้าพเจ้าได้มีโอกาสได้อยู่ใกล้ชิดปู่มาก ปู่เป็นคนใจดี และความเป็นคนใจบุญสุนทาน ปู่นับว่าเป็นเลิศ ได้ทำการทอดกฐินทุกปี วัดไหนจะสร้างอะไรเมื่อปู่ทราบ ปู่มักจะร่วมอนุโมทนาเสมอ ข้าพเจ้าเริ่มขาดความใกล้ชิดจากปู่เมื่อข้าพเจ้าเรียนจบชั้น ม.ศ. ๓ เพราะข้าพเจ้าต้องเข้าไปเรียนต่อในตัวจังหวัด แต่กระนั้นข้าพเจ้าก็ยังระลึกถึงบุญคุณของท่านที่มีต่อข้าพเจ้าเสมอ

ข้าพเจ้าใจหายเมื่อปู่ต้องจากข้าพเจ้าไป ต่อจากนั้นจะไม่มีร่างกายของปู่อยู่ในโลกนี้อีกแล้ว ขอให้วิญญาณของปู่จงรับรู้ด้วยว่า หลานของปู่คนนี้ยังระลึกถึงปู่เสมอ.

เกียรติ..

คู่มือ
การรักษาอุโบสถศีลไตรมาส

รวบรวมโดย

คำภีร์ ประดับมุข

ในความอุปถัมภ์ของ คุณแม่สมบุญ กินจำปา
พร้อมด้วยบุตร–ธิดา หลาน

จัดพิมพ์แจกเป็นธรรมบรรณาการ
เนื่องในวันฌาปนกิจศพ

ของ

คุณพ่อสมบุญ กินจำปา (สามี)

ณ เมรุวัดบ้านทราย อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี

๙ เมษายน ๒๕๑๘

(ตรงกับวันพุธ แรม ๑๓ ค่ำ เดือน ๕ ปีเถาะ)

บทนำ

อุโบสถ ๓ อย่าง

ผู้รักษาอุโบสถนั้น ถึงแม้อุโบสถมีองค์ ๘ เท่ากัน ต่างคนก็ต่างตั้งเจตนาสมาทานเหมือน ๆ กัน แต่อาจได้รับผลยิ่งหย่อนกว่ากัน ด้วยสามารถแห่งอาการรักษาปฏิบัติยิ่งหย่อนต่างกัน ด้วยเหตุนั้นท่านจึงจัดอุโบสถไว้ ๓ ประเภท คือ นิคัณฐอุโบสถ ๑ โคปาลอุโบสถ ๑ อริยอุโบสถ ๑ ดังจะอธิบายต่อไปนี้ :–

นิคัณฐอุโบสถ

นี้หมายถึงอุโบสถของคนภายนอกพระพุทธศาสนา ซึ่งมีลัทธินิยมตั้งเจตนาโดยมีเขตจำกัด คืองดเว้นไม่ประพฤติล่วงสิกขาบทเฉพาะในบุคคลบางพวก บางหมู่ บางทิศ บางทาง เช่น สมาทานแล้วไม่ฆ่าสัตว์ ไม่ลักทรัพย์เป็นต้น ของคนหมู่โน้น และอยู่ทิศโน้น

แต่ของคนหมู่นี้อยู่ที่ศนี้ ไม่งดเว้น หรืองดเว้นเฉพาะที่เป็นญาติมิตรและที่ตนรักใคร่ชอบใจ นอกนั้นไม่งดเว้น การงดเว้นเช่นนี้ก็มีคุณอยู่บ้าง เพราะยังดีกว่าผู้ที่ไม่งดเว้นเสียเลย แต่เป็นไปในทางที่แคบเป็นการปฏิบัติที่เห็นแก่ตัวและพวกของตัว จึงนับว่ามีคุณด้อยกว่าอุโบสถอีก ๒ อย่าง.

โคปาลอุโบสถ

นี้เป็นอุโบสถในพระพุทธศาสนา คือ อุโบสถอันประกอบด้วยองค์ ๘ ประการนั่นเอง แต่อาการของผู้รักษาปฏิบัติเหมือนอาการของคนเลี้ยงโค คนเลี้ยงโคเพราะเหตุแห่งค่าจ้าง ถึงจะเลี้ยงโคเป็นอย่างดีจนมีความชอบ ก็มีสิทธิเพียงได้ค่าจ้างเป็นส่วนรางวัลเพิ่มเติม แต่ไม่มีโอกาสได้สิทธิเป็นเจ้าของแห่งโคนม ไม่มีส่วนได้ดื่มรสแห่งนมโค ฉันใด ผู้รักษาอุโบสถนี้ก็เหมือนกัน เมื่อสมาทานอุโบสถแล้ว ใฝ่ใจในการบุญกุศล มีการฟังธรรมเทศนาเป็นต้นดังกล่าวแล้ว ที่ทำได้อย่างดีก็เพียงทนระวังรักษาองค์อุโบสถไว้ไม่ให้ขาด มุ่งแต่ให้

ได้รับความสรรเสริญเป็นเบื้องหน้า ยังวันคืนให้ล่วงไปด้วยการพูดดิรัจฉานกถา คือพูดถึงเรื่องบ้าน เรือกสวนไร่นา บ้างก็นินทาลูก บ้างก็สรรเสริญหลาน พูดถึงการซื้อถูกขายแพงเป็นต้น ในที่สุดก็ไม่มีโอกาสได้ดื่มรสของศีลธรรม ได้ประโยชน์เพียงเก็บกายวาจาไม่ให้ประพฤติทุจริตชั่ววันหนึ่งคืนหนึ่ง กับได้รับความยกย่องสรรเสริญว่าเป็นคนเข้าวัดจำศีลเท่านั้น แต่ก็ยังจัดว่าดีกว่านิคัณฐอุโบสถ เพราะไม่จำกัดเขตและบุคคลเป็นทางให้เกิดผลกว้างฉะนี้.

อริยอุโบสถ

จัดเป็นอุโบสถชั้นเยี่ยมชั้นประเสริฐ คือผู้ปฏิบัติตั้งอกตั้งใจรักษาด้วยดี นอกจากคอยระวังกาย วาจาไม่ให้ประพฤติล่วงองค์ศีลนั้น ๆ แล้ว ก็อุตส่าห์พยายามฟังธรรมเทศนาบำรุงสติปัญญาเสริมศรัทธาปสาทะ พูดธรรมสากัจฉา ถ่ายความรู้เก่ารับความรู้ใหม่ สวดมนต์บำรุงจิตให้ผ่องใส และเจริญภาวนาตามที่กล่าวมาแล้วทั้งตั้งใจละปลิโพธกังวลในเรื่องการงานอันเป็นข้าศึก

แก่อุโบสถให้เด็ดขาด แม้มีอุปสรรคเกิดขึ้นก็ไม่ยอมสละละองค์อุโบสถและทอดทิ้งการกุศลที่ตนบำเพ็ญอยู่ในวันนั้น พึงเห็นตัวอย่างดังพระนางวิสาขามหาอุบาสิกาครั้งพุทธกาล ซึ่งปรากฏว่าในขณะที่นางวิสาขาไปรักษาอุโบสถและฟังธรรมอยู่ที่วัด เกิดมีพวกโจรลอบขุดอุโมงค์เข้าไปภายในคฤหาสน์ของท่านเพื่อปล้นทรัพย์ นางทาสีสาวใช้ได้เห็นเหตุการณ์นั้นแล้ว รีบไปร้องเรียนให้พระนางวิสาขาทราบ พระนางวิสาขาแทนที่สะดุ้งตกใจ กลับขับไล่นางสาวใช้นั้นให้กลับไปเสียถึง ๓ ครั้ง พร้อมกับสั่งว่าเมื่อมันต้องการอะไรก็จงขนเอาไปให้พอใจเถิด และเอ็งอย่ากลับมารบกวนฉันอีก ฉันจะฟังธรรมรักษาศีล ในที่สุดปรากฏว่าพวกโจรเหล่านั้นเพราะได้ยินคำพระนางวิสาขากล่าวกับสาวใช้เช่นนั้นก็เลยกลับใจด้วยมีความเลื่อมใสในน้ำใจอันเด็ดเดี่ยวนั้นเลยไม่เอาอะไรแม้แต่สิ่งเดียวชวนกันกลับหมด นี่นับว่าเป็นตัวอย่างในอริยอุโบสถนี้.

สาธุชนผู้รักษาอุโบสถ พึงอุตส่าห์พยายามปฏิบัติ

รักษาอุโบสถของตนให้ละเอียดประณีตขึ้นโดยลำดับ แม้ชั้นต้นหากระทำได้เพียงโคปาลอุโบสถก็นับว่ายังดีกว่าที่ไม่รักษา ต่อไปก็ค่อยอุตส่าห์พยายามให้ดำเนินเข้าขั้นอริยอุโบสถ ก็จักได้ดื่มรสอันเยือกเย็นเป็นสุขตลอดกาลนาน.

อานิสงส์แห่งการรักษาอุโบสถ

อันผู้รักษาอุโบสถศีลนั้น ย่อมได้อานิสงส์ทั้งชาตินี้และชาติหน้า โดยอนุรูปแก่การปฏิบัติของตน ๆ ดังพระพุทธพจน์ที่ตรัสไว้ในตอนท้ายแห่งอุโบสถสูตร ว่า "ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย อุโบสถประกอบด้วยองค์ ๘ ที่อริยสาวกเข้าอาศัยอยู่แล้ว เป็นคุณมีผลใหญ่และอานิสงส์ใหญ่ มีความรุ่งเรืองแผ่ไพศาลมาก" ดังนี้ จะยกคุณประโยชน์แห่งการรักษาอุโบสถมาชี้ให้เห็นพอเป็นเครื่องบำรุงศรัทธาปสาทะ ดังต่อไปนี้ :—

๑. ตามธรรมดาคนเรา วันปกติย่อมใช้กาย วาจา ใจ ให้สาละวนหมกมุ่นอยู่ในการงานทางบ้านนานาประการ การงานบางอย่างก็สะดวกบางอย่างก็ติดขัด ที่

ติดขัดก็เป็นต้นตอก่อให้กายวาจาใจเศร้าหมอง เพราะต้องการให้สิ่งนั้น ๆ สำเร็จผลดังประสงค์ เมื่อนานวันนานเดือนนานปี กายวาจาใจก็หม่นหมองเป็นมลทินขึ้นโดยลำดับ จนถึงกับไม่สามารถชำระล้างให้สะอาดได้ก็มี เมื่อสาธุชนถือโอกาสเข้ารักษาอุโบสถศีล ก็นับว่าเป็นอุบายชำระมลทินนั้น เพราะได้ปลดเปลื้องการงานทางบ้านออกจากกายวาจาใจ เป็นการปล่อยวางภาระของกายวาจาใจ ให้ได้พักผ่อนเสียครั้งหนึ่ง.

๒. การพักการทางบ้านแล้ว ไปหาอุบายควบคุมกายวาจาใจให้อยู่ในกรอบแห่งศีลธรรม นับว่าเป็นอุบายให้คฤหัสถชนมีโอกาสได้ชำระกาย วาจา ใจของตนเสียครั้งหนึ่ง คือ ๖ วัน ๗ วันได้ชำระกันครั้งหนึ่ง ถึงไม่สะอาดจนผ่องใส ก็เป็นทางไม่ให้หม่นหมองทวีขึ้นมาก การรักษาอุโบสถนั้น โดยความมุ่งหมายก็เพื่อเป็นอุบายชำระกายวาจาใจดังกล่าวมานี้ประการหนึ่ง.

๓. วันปกติที่ไม่รักษาอุโบสถ นับว่ากายวาจาใจต้องเป็นทาสกรรมกรของตนและคนอื่นสัตว์อื่นมากมาย

บางครั้งต้องเป็นทาสของลูก ๆ หลาน ๆ บางทีก็เป็นทาสของวัวควายและเป็ดไก่ ต้องยอมลงให้คนและสัตว์เหล่านี้ใช้เกือบจะไม่มีเวลา แสนที่จะเหน็ดเหนื่อยแสนที่จะลำบาก แม้จะได้ค่าจ้างคือทรัพย์และความยินดีเป็นค่าแรง ก็เพียงนิดหน่อยและให้คุณชั่วเวลาเพียงชาติเดียว ส่วนรักษาอุโบสถนับว่าเป็นโอกาสให้บุคคลพ้นจากความเป็นทาสเช่นนั้น แล้วเข้ามอบกายวาจาใจเป็นทาสของพระรัตนตรัยซึ่งนับว่าเป็นทาสที่มีเกียรติ และได้รับค่าแรงงานอันสูงยิ่ง กล่าวคือได้ความบริสุทธิ์ผุดผ่องทางกายวาจาใจและความเยือกเย็นเป็นสุขทั้งภพนี้และภพหน้าเป็นค่าแรงงาน.

๔. การเข้ารักษาอุโบสถ นับว่าเป็นการเข้าถือบวชของคฤหัสถ์ เพราะเป็นอุบายเว้นจากบาป แล้วอบรมบ่มกายวาจาใจให้สุกเกิดเป็นรสหวานซึ่งเป็นผลที่ต้องการทั้งทางคดีโลกคดีธรรม จริงอย่างนั้น น้ำใจอัธยาศัยอันธรรมอบรมบ่มให้สุกแล้วย่อมเกิดรสหวานคือน่ารักน่าเคารพและน่าคบค้าสมาคมด้วยความสนิท-

สนม กายและวาจาอันศีลอบรมบ่มให้สุกแล้วย่อมเกิดรสหวาน กล่าวคือกิริยาทางกายหวาน ตาน่าดูน่าชม คำพูดทางวาจาก็หวานหู ฟังไม่รู้เบื่อ.

๕. ตามที่กล่าวมาทั้ง ๔ ประการนี้ เป็นอานิสงส์จะพึงเห็นได้ด้วยตัวเองในชาตินี้ ส่วนอานิสงส์ในชาติหน้านั้น แม้ถึงจะยังไม่มีผู้รับรองยืนยัน เพราะทุก ๆ คนยังไม่ตาย หรือจะเคยตายมาแล้วก็เป็นการเหลือวิสัยที่จะจดจำนำมาเป็นพยานได้ แต่ก็พอมีแนวทางที่จะคาดคะเนหรือสันนิษฐานลงด้วยเหตุผลว่า กาย วาจา ใจที่บริสุทธิ์สะอาดด้วยอำนาจศีลธรรมที่ได้ปฏิบัติไว้ในชาตินี้นั้นแล จะเป็นพืชพันธุ์ เป็นเครื่องรับประกันให้เกิดผลคู่ควรกันในภพหน้า สมด้วยคาถาพุทธภาษิตว่า

โย ธัมมะจารี กาเยนะ วาจายะ อุทะเจตะสา
อิเธวะนัง ปะสังสันติ เปจจะ สัคเค ปะโมทะติ.

ผู้ใดประพฤติเป็นธรรม ด้วยกายวาจาและด้วยใจ ในชาตินี้เขาย่อมได้รับความสรรเสริญ ครั้นละโลกนี้ไป เขาย่อมบันเทิงเบิกบานในโลกสวรรค์ ดังนี้.

(คำนมัสการ) นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ.

คำบูชาพระรัตนตรัย

(วิธีบูชาดอกไม้ธูปเทียน) นั่งคุกเข่าพนมมือถือดอกไม้ธูปเทียนเครื่องสักการะต่าง ๆ แล้วกล่าวว่า

ยะมะหัง สัมมาสัมพุทธัง ภะคะวันตัง สะระณัง คะโต (ชาย) / คะตา (หญิง) อิมินา สักกาเรนะ ตัง ภะคะวันตัง อะภิปูชะยามิ.

ข้าพเจ้าบูชาบัดนี้ ซึ่งพระผู้มีพระภาคเจ้าผู้ตรัสรู้แล้วเองโดยชอบ ซึ่งข้าพเจ้าถึง ว่าเป็นที่พึ่ง กำจัดทุกข์ได้จริง ด้วยสักการะอันนี้

ยะมะหัง สะวากขาตัง ภะคะวะตา ธัมมัง สะระณัง คะโต (ชาย) / คะตา (หญิง) อิมินา สักกาเรนะ ตัง ธัมมัง อะภิปูชะยามิ.

ข้าพเจ้าบูชาบัดนี้ ซึ่งพระธรรม อันพระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสดีแล้ว ซึ่งข้าพเจ้าถึง ว่าเป็นที่พึ่งกำจัดภัยได้จริง

ด้วยสักการะอันนี้

ยะมะหัง สุปะฏิปั๋นนัง สังฆัง สะระณัง

คะโต (ชาย)
คะตา (หญิง) อิมินา สักกาเรนะ ตัง สังฆัง อะภิปูชะยามิ.

ข้าพเจ้าบูชาบัดนี้ ซึ่งพระสงฆ์ผู้ปฏิบัติดี ซึ่งข้าพเจ้าถึง ว่าเป็นที่พึ่ง กำจัดโรคได้จริง ด้วยสักการะอันนี้

(บทพิสดาร) พุทธะบูชา มะหาเตชะวันโต ฯ วันนี้ ข้าพเจ้าจะบรรจงได้มาแล้ว ซึ่งเครื่องสักการะอันนี้ มีดอกไม้ ธูปเทียน รัศมีไฟ มือสิบนิ้ว ยกขึ้นเหนือหว่างคิ้วไหว้น้อมนมัสการ ข้าพเจ้าได้มาโดยดี โดยชอบธรรมขอน้อมนำถวายไหว้กับพระสมณโคดม พระบรมอันประเสริฐ งามล้ำเลิศในโลกา รุ่งเรืองสว่างด้วยรัศมี มีสีขาว – เขียว – เหลือง–แดง สีสงฆ์หงสบาท งามล้ำเลิศประเสริฐกว่า เทวาและมนุษย์อินพรหมยมราชทั้งหลาย ควรไหว้ควรบูชา.

ธัมมะบูชา มะหาปั๋ญญะวันโต ฯ ข้าพเจ้าขอบูชาพระสัทธรรม ด้วยคำของพระองค์ทรงตรัสไว้ไพเราะ

เพราะพริ้ง ได้ยินถึงพรหมโลก เทวดาและมนุษย์ อินทร์พรหมทั้งหลายสรรเสริญเยินยออึงคะนึง โดยทั่วไป ควรไหว้ควรบูชา.

สังฆะบูชา มะหาโภคะวะโห ติโลกะเสฏฐัง อะภิปูชะยามิ ข้าพเจ้าขอบูชาพระอริยสงฆ์ มีพระโสดาเป็นต้น พระอรหัตผลเป็นที่สุด เป็นเนื้อนาบุญอันวิเศษ ควรไหว้ควรบูชา.

โย โทโส โมหะจิตเตนะ โทษอันใดข้าพเจ้าได้หลงใหลเคลิบเคลิ้มไปในทางการบาปก็ดี ข้าพเจ้าขอขมาลาโทษต่อองค์พระพุทธเจ้าและพระธรรมเจ้า กับทั้งพระอริยสังฆเจ้า และพ่อ–แม่ ครูบาอาจารย์ ผู้มีพระคุณกรุณานำพาไปสู่ที่ดี ข้าพเจ้าปรารถนาอนาคตไปเบื้องหน้า ขอให้ข้าพเจ้ามีศรัทธา มีสติวิริยะปัญญาอันแกล้วกล้าภิญโญยิ่ง อย่าได้ย่อท้อต่อการทำบุญถ้อยคำอันใดที่พระองค์ทรงตรัสบอกไว้ในพระสูตร พระปรมัตถ์ พระวินัย ขอให้ข้าพเจ้าทรงจำได้อย่าหลงลืม กิเลสพันห้า ตัณหาร้อยแปด เป็นของ

มัวเมาเศร้าหมอง ขอให้ปราศจากสันดานของข้าพเจ้า ขอให้ข้าพเจ้าตั้งอยู่ในศีล สมาธิ ปัญญา ข้าพเจ้าปรารถนามรรค ๔ ผล ๔ นิพพานหนึ่ง ขอให้สำเร็จดังความปรารถนาของข้าพเจ้า เทอญ.

คำไหว้พระรัตนตรัย

อะระหัง สัมมาสัมพุทโธ ภะคะวา, พุทธัง ภะคะวันตัง อะภิวาเทมิ. (กราบ)

สะวากขาโต ภะคะวะตา ธัมโม, ธัมมัง นะมัสสามิ. (กราบ)

สุปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ, สังฆัง นะมามิ. (กราบ)

จบวิธีบูชาดอกไม้ธูปเทียนเพียงเท่านี้ ฯ

ทำวัตรเช้า

นมัสการพระเจดีย์ พระสถูป พระพุทธรูป ๒ เวลา เช้า ๑ เย็น ๑ เป็นเวลาระลึกถึงคุณพระรัตนตรัย ให้เจริญความเชื่อความเลื่อมใส บำเพ็ญภาวนามยบุญ นมัสการ เวลาเช้า พุทฺธาภิถุติ ธมฺมาภิถุติ สงฺฆาภิถุติ.

หัวหน้าอุบาสก อุบาสิกา นำว่า

หนฺท มยํ พุทฺธสฺส ภควโต ปุพฺพภาคนมการํ กโรม เส ฯ

รับว่า นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส ฯ ว่าสามหนแล้ว หัวหน้านำว่า

หนฺท มยํ พุทฺธาภิถุตึ กโรม เส ฯ

รับว่า โย โส ตถาคโต อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺโธ วิชฺชาจรณสมฺปนฺโน สุคโต โลกวิทู, อนุตฺตโร ปุริสทมฺมสารถิ สตฺถา เทวมนุสฺสานํ พุทฺโธ ภควา.

โย อิมํ โลกํ สเทวกํ สมารกํ สพฺรหฺมกํ, สสฺสมณ-พฺราหฺมณึ ปชํ สเทวมนุสฺสํ สยํ อภิญฺญา สจฺฉิกตฺวา ปเวเทสิ, โย ธมฺมํ เทเสสิ อาทิกลฺยาณํ มชฺเฌกลฺยาณํ ปริโยสานกลฺยาณํ สาตฺถํ สพฺยญฺชนํ เกวลปริปุณฺณํ ปริสุทฺธํ พฺรหฺมจริยํ ปกาเสสิ. ตมหํ ภควนฺตํ อภิปูชยามิ ตมหํ ภควนฺตํ สิรสา นมามิ ฯ กราบลงหน ๑

หัวหน้านำว่า หนฺท มยํ ธมฺมาภิถุตึ กโรม เส ฯ

รับว่า โย โส สฺวากฺขาโต ภควตา ธมฺโม, สนฺทิฏฺฐิโก อกาลิโก เอหิปสฺสิโก, โอปนยิโก ปจฺจตฺตํ เวทิตพฺโพ วิญฺญูหิ. ตมหํ ธมฺมํ อภิปูชยามิ ตมหํ ธมฺมํ สิรสา นมามิ ฯ กราบลงหน ๑

หัวหน้านำว่า หนฺท มยํ สงฺฆาภิถุตึ กโรม เส ฯ

รับว่า โย โส สุปฏิปนฺโน ภควโต สาวกสงฺโฆ อุชุปฏิปนฺโน ภควโต สาวกสงฺโฆ, ญายปฏิปนฺโน ภควโต สาวกสงฺโฆ, สามีปฏิปนฺโน ภควโต สาวกสงฺโฆ, ยทิทํ จตฺตาริ ปุริสยุคานิ อฏฺฐ ปุริสปุคฺคลา, เอส

ภควโต สาวกสงฺโฆ, อาหุเนยฺโย ปาหุเนยฺโย ทกฺขิ-
เณยฺโย, อญฺชลิกรณีโย อนุตฺตรํ ปุญฺญกฺเขตฺตํ โลกสฺส.
ตมหํ สงฺฆํ อภิปูชยามิ ตมหํ สงฺฆํ สิรสา นมามิฯ

กราบลงหน ๑ แล้วนั่งเป็นปกติสวดคาถาประณาม
พระรัตนตรัยต่อไปดังนี้ ฯ

หัวหน้านำว่า หนฺท มยํ รตนตฺตยปณามคาถาโยเจว
สํเวควตฺถุปริกิตฺตนปาฐญฺจ ภณาม เส ฯ

รับว่า

พุทฺโธ สุสุทฺโธ กรุณามหณฺณโว
โยจฺจนฺตสุทฺธพฺพรญาณโลจโน
โลกสฺส ปาปูปกิเลสฆาตโก
วนฺทามิ พุทฺธํ อหมาทเรน ตํ
ธมฺโม ปทีโป วิย ตสฺส สตฺถุโน
โย มคฺคปากามตเภทภินฺนโก
โลกุตฺตโร โย จ ตทตฺถทีปโน
วนฺทามิ ธมฺมํ อหมาทเรน ตํ
สงฺโฆ สุเขตฺตาภฺยติเขตฺตสญฺญิโต

โย ทิฏฺจสนฺโต สุคตานุโพธโก
โลลปฺปหีโน อริโย สุเมธโส
วนฺทามิ สงฺฆํ อหมาทเรน ตํ
อิจฺเจวเมกนฺตภิปูชเนยฺยกํ
วตฺถุตฺตยํ วนฺทยตาภิสงฺขตํ
ปุญฺญํ มยา ยํ มม สพฺพุปทฺทวา
มา โหนฺตุ เว ตสฺส ปภาวสิทฺธิยา ฯ

อิธ ตถาคโต โลเก อุปฺปนฺโน อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺโธ, ธมฺโม จ เทสิโต นิยฺยานิโก อุปสมิโก ปรินิพฺพานิโก สมฺโพธคามี สุคตปฺปเวทิโต, มยนฺตํ ธมฺมํ สุตฺวา เอวํ ชานาม, ชาติปิ ทุกฺขา ชราปิ ทุกฺขา มรณมฺปิ ทุกฺขํ, โสกปริเทวทุกฺขโทมนสฺสุปายาสาปิ ทุกฺขา, อปฺปิเยหิ สมฺปโยโค ทุกฺโข, ปิเยหิ วิปฺปโยโค ทุกฺโข ยมฺปิจฺฉํ น ลภติ ตมฺปิ ทุกฺขํ, สงฺขิตฺเตน ปญฺจุปาทานกฺขนฺธา ทุกฺขา, เสยฺยถีทํ, รูปูปาทานกฺขนฺโธ, เวทนูปาทานกฺขนฺโธ, สญฺญูปาทานกฺขนฺโธ, สงฺขารูปาทานกฺขนฺโธ, วิญฺญาณูปาทานกฺขนฺโธ, เยสํ ปริญฺญาย, ธรมาโน

โส ภควา, เอวํ พหุลํ สาวเก วิเนติ, เอวํ ภาคา จ ปนสฺส ภควโต สาวเกสุ อนุสาสนี. พหุลา ปวตฺตติ, รูปํ อนิจฺจํ, เวทนา อนิจฺจา, สญฺญา อนิจฺจา, สงฺขารา อนิจฺจา, วิญฺญาณํ อนิจฺจํ, รูปํ อนตฺตา, เวทนา อนตฺตา, สญฺญา อนตฺตา, สงฺขารา อนตฺตา, วิญฺญาณํ อนตฺตา, สพฺเพ สงฺขารา อนิจฺจา, สพฺเพ ธมฺมา อนตฺตาติ.

เต มยํ ชายว่า
ตา มยํ หญิงว่า

"โอติณฺณามฺห ชาติยา ชรามรเณน, โสเกหิ ปริเทเวหิ ทุกฺเขหิ โทมนสฺเสหิ อุปายาเสหิ, ทุกฺโขติณฺณา ทุกฺขปเรตา, อปฺเปวนามิมสฺส เกวลสฺส ทุกฺขกฺขนฺธสฺส อนฺตกิริยา ปญฺญาเยถาติ" จิรปรินิพฺพุตมฺปิ ตํ ภควนฺตํ สรณํ คตา, ธมฺมญฺจ ภิกฺขุสงฺฆญฺจ, ตสฺส ภควโต สาสนํ ยถาสติ ยถาพลํ มนสิกโรม, อนุปฏิปชฺชาม, สา สา โน ปฏิปตฺติ, อิมสฺส เกวลสฺส ทุกฺขกฺขนฺธสฺส อนฺตกิริยาย สํวตฺตตูติ.

พิธีรักษาอุโบสถศีล

ทำวัตรเช้า จบแล้ว หัวหน้าอุบาสกหรืออุบาสิกาพึงนั่งคุกเข่าประนมมือประกาศองค์อุโบสถ ทั้งคำบาลีและคำไทย ดังนี้

อัชชะ โภนโต ปักขัสสะ อัฏฐะมี ทิวะโส (ถ้าวันพระ ๑๕ ค่ำ ว่า ปัณณะระสี ทิวะโส ๑๔ ค่ำว่า จาตุทะสี ทิวะโส) เอวะรูโป โข โภนโต ทิวะโส พุทเธนะ ภะคะวะตา ปัญญัตตัสสะ ธัมมัสสะวะนัสสะ เจวะ ตะทัตถายะ อุปาสะกะอุปาสิกานัง อุโปสะถัสสะ จะ กาโล โหติ หันทะ มะยัง โภนโต สัพเพ อิธะ สะมาคะตา ตัสสะ ภะคะวะโต ธัมมานุธัมมะปะฏิปัตติยา ปูชะนัตถายะ อิมัญจะ รัตติง อิมัญจะ ทิวะสัง อัฏฐังคะสะมันนาคะตัง อุโปสะถัง อุปะวะสิสสามาติ กาละปะริจเฉทัง กัต๎วา ตัง ตัง เวระมะณิง อารัมมะณัง กะริต๎วา อะวิกขิตตะจิตตา หุต๎วา สักกัจจัง อุโปสะถัง สะมาทิ-

เยยยามะ อีทิสัง หิ อุโปสะถัง สัมปัตตานัง อัมหากัง ชีวิตัง มา นิรัตถะกัง โหตุ

คำแปล

ขอประกาศเริ่มเรื่องความที่จะสมาทานรักษาอุโบ-สถ อันพร้อมไปด้วยองค์แปดประการ ให้สาธุชนที่ได้ตั้งจิตสมาทานทราบทั่วกันก่อน แต่สมาทาน ณ บัดนี้ ด้วยวันนี้ เป็น วันอัฏฐมี ดิถีที่แปด (ถ้าวันพระ ๑๕ ค่ำว่า วันปัณณรสี ดิถีที่สิบห้า ๑๔ ค่ำว่า วันจาตุททะสี ดิถีที่สิบสี่) แห่งปักษ์มาถึงแล้ว ก็แหละวันเช่นนี้ เป็นกาลที่สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้าทรงบัญญัติแต่งตั้งไว้ให้ประชุมกันฟังธรรมและเป็นกาลที่จะรักษาอุโบสถของ อุบาสกอุบาสิกาทั้งหลาย เพื่อประโยชน์แก่การฟังธรรมนั้นด้วย เชิญเถิดเราทั้งหลายทั้งปวงที่ได้มาประชุมพร้อมกัน ณ ที่นี้ พึงกำหนดกาลว่าจะรักษาอุโบสถตลอดวันหนึ่งกับคืนหนึ่งนี้ แล้วพึงทำความเว้นโทษนั้น ๆ เป็นอารมณ์ คือ

- เว้นจากฆ่าสัตว์ ๑
- เว้นจากลักฉ้อสิ่งที่เจ้าของเขาไม่ให้ ๑
- เว้นจากประพฤติกรรมที่เป็นข้าศึกแก่พรหมจรรย์ ๑
- เว้นจากเจรจาคำเท็จล่อลวงผู้อื่น ๑
- เว้นจากดื่มสุราเมรัยอันเป็นเหตุที่ตั้งแห่งความประมาท ๑
- เว้นจากบริโภคอาหาร ตั้งแต่เวลาพระอาทิตย์เที่ยงแล้วไปจนถึงเวลาอรุณขึ้นมาใหม่ ๑
- เว้นจากฟ้อนรำขับร้องและประโคมเครื่องดนตรีต่าง ๆ แต่บรรดาที่เป็นข้าศึกแก่บุญกุศลทั้งสิ้น และทัดทรงประดับตกแต่งร่างกายด้วยดอกไม้ของหอม เครื่องประดับเครื่องทาเครื่องย้อม ผัดผิวทำกายให้วิจิตรงดงามต่าง ๆ อันเป็นเหตุที่ตั้งแห่งความกำหนัดยินดี ๑
- เว้นจากนั่งนอนเหนือเตียงตั่งม้านั่งที่มีเท้าสูงเกินประมาณ และที่นั่งที่นอนใหญ่ ภายในมีนุ่น

และสำลี และเครื่องปูลาดที่วิจิตรด้วยเงินและ
ทองต่าง ๆ ๑

อย่าให้มีจิตฟุ้งซ่านส่งไปอื่น พึงสมาทานเอาองค์อุโบสถทั้งแปดประการโดยเคารพ เพื่อจะบชาสมเด็จพระผู้มีพระภาคพระพุทธเจ้านั้น ด้วยธรรมานุธรรมปฏิบัติอนึ่ง ชีวิตของเราทั้งหลายที่ได้เป็นอยู่รอดมาถึงวันอุโบสถเช่นนี้ จงอย่าได้ล่วงไปเสียเปล่าจากประโยชน์เลย

(เมื่อหัวหน้าประกาศจบแล้ว พระสงฆ์ผู้แสดงธรรมขึ้นนั่งบนธรรมาสน์ อุบาสกอุบาสิกาพึงนั่งคุกเข่ากราบพร้อมกัน ๓ ครั้ง แล้วกล่าวคำอาราธนาอุโบสถศีลพร้อมกัน ว่าดังนี้)

มะยัง ภันเต ติสะระเณนะ สะหะ อัฏฐังคะ
สะมันนาคะตัง อุโปสะถัง ยาจามะ

(ว่า ๓ จบ)

ต่อนี้ คอยตั้งใจรับสรณคมน์และศีลโดยเคารพ คือประนมมือ ว่าตามคำที่พระสงฆ์บอกเป็นตอน ๆ ว่า

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัม-พุทธัสสะ (๓ จบ)

พุทธัง สะระณัง คัจฉามิ
ธัมมัง สะระณัง คัจฉามิ
สังฆัง สะระณัง คัจฉามิ
ทุติยัมปิ พุทธัง สะระณัง คัจฉามิ
ทุติยัมปิ ธัมมัง สะระณัง คัจฉามิ
ทุติยัมปิ สังฆัง สะระณัง คัจฉามิ
ตะติยัมปิ พุทธัง สะระณัง คัจฉามิ
ตะติยัมปิ ธัมมัง สะระณัง คัจฉามิ
ตะติยัมปิ สังฆัง สะระณัง คัจฉามิ

เมื่อพระสงฆ์ว่า ติสะระณะคะมะนัง นิฏฐิตัง พึงรับพร้อมกันว่า อามะ ภันเต

๑. ปาณาติปาตา เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทิยามิ

๒. อะทินนาทานา เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทิยามิ

๓. อะพรัหมะจะริยา เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทิยามิ

๔. มุสาวาทา เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทิยามิ

๕. สุราเมระยะมัชชะปะมาทัฏฐานา เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทิยามิ

๖. วิกาละโภชะนา เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทิยามิ

๗. นัจจะคีตะวาทิตะวิสูกะทัสสะนา มาลาคันธะวิเลปะนะธาระณะ มัณฑะนะวิภูสะนัฏฐานา เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทิยามิ

๘. อุจจาสะยะนะมะหาสะยะนา เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทิยามิ

อิมัง อัฏฐังคะสะมันนาคะตัง, พุทธะปัญญัตตัง อุโปสะถัง, อิมัญจะ รัตติง อิมัญจะ ทิวะสัง, สัมมะเทวะ อะภิรักขิตุง สะมะทิยามิ (หยุดรับเพียงเท่านี้) ตอนนี้พระสงฆ์จะว่า อิมานิ อัฏฐะ สิกขาปะทานิ อุโปสะถะวะเสนะ มะนะสิกะริตวา สาธุกัง อัปปะมาเทนะ รักขิ-

ตัพพานิ (พึงรับพร้อมกันว่า) อามะ ภันเต (พระสงฆ์ว่าต่อ)

สีเลนะ สุคะติง ยันติ สีเลนะ โภคะสัมปะทา
สีเลนะ นิพพุติง ยันติ ตัสฺมา สีลัง วิโสธะเย

(พวกเราสวดรับว่า) อุกาสะ วันทามิ ภันเต สัพพัง อะปะราธัง ขะมะถะ เม ภันเต มะยา กะตัง ปุญญัง สามินา อะนุโมทิตัพพัง สามินา กะตัง ปุญญัง มัยหัง ทาตัพพัง สาธุ สาธุ อะนุโมทามิ วันทามิ ภันเต สัพพัง อะปะราธัง ขะมะถะ เม ภันเต. (จบแล้วหัวหน้าอุบาสกหรืออุบาสิกานำว่า)

หันทะ มะยัง สาธุการัง ทะทามะ เส ฯ เรารับว่า สาธุ, สาธุ, สาธุ, (แล้วหัวหน้านำว่า) หันทะ มะยัง สะระณะคะมะนานุสสะระณะคาถาโย ภะณามะ เส ฯ

(เรารับว่า)

อะหัง พุทธัญจะ ธัมมัญจะ สังฆัญจะ สะระณัง คะโต (หญิงว่า คะตา) อุปาสะกัตตัง (หญิงว่า อุปาสิกัตตัง) เทเสสิง ภิกขุสังฆัสสะ สัมมุขา

เอตัง เม สะระณัง เขมัง เอตัง สะระณะมุตตะมัง
เอตัง สะระณะมาคัมมะ สัพพะทุกขา ปะมุจจะเย
ยะถาพะลัง จะเรยยาหัง สัมมาสัมพุทธะสาสะนัง
ทุกขะนิสสะระณัสเสวะ ภาคี อัสสัง (หญิงว่า ภาคินิสสัง) อะนาคะเต ฯ

(กราบหมอบลงว่า)

กาเยนะ วาจายะ วะ เจตะสา วา
พุทเธ กุกัมมัง ปะกะตัง มะยา ยัง
พุทโธ ปะฏิคคัณหะตุ อัจจะยันตัง
กาลันตะเร สังวะริตุง วะ พุทเธ ฯ

กาเยนะ วาจายะ วะ เจตะสา วา
ธัมเม กุกัมมัง ปะกะตัง มะยา ยัง
ธัมโม ปะฏิคคัณหะตุ อัจจะยันตัง
กาลันตะเร สังวะริตุง วะ ธัมเม ฯ

กาเยนะ วาจายะ วะ เจตะสา วา
สังเฆ กุกัมมัง ปะกะตัง มะยา ยัง

สังโฆ ปะฏิคัณหะตุ อัจจะยันตัง
กาลันตะเร สังวะริตุง วะ สังเฆ ฯ

การเตรียมส่งอุโบสถ

เมื่อสาธุชนไปรักษาอุโบสถและบำเพ็ญบุญที่วัด ครั้นเสร็จกิจหรือสิ้นเขตกำหนดแล้วจะกลับบ้านพึงเปล่งคำอำลาพระสงฆ์พร้อม ๆ กันดังนี้

อำลาพระสงฆ์

หันทะทานิ มะยัง ภันเต คัจฉามะ,
พะหุกิจจา มะยัง พะหุกะระณียา,

เมื่อพระสงฆ์เถระตอบอนุญาตว่า "ยัสสะทานิ ตุมเห กาลัง มัญญะถะ" พึงรับพร้อมกันว่า "สาธุ ภันเต" ดังนี้ แล้วกราบพร้อมกัน ๓ หนกลับบ้านได้

เมื่อกลับไปถึงบ้านแล้ว ถ้ายังไม่สิ้นเขตรักษาอุโบสถ ก็มีสติสัมปชัญญะสำรวมกายวาจาให้จงดี อย่าให้ล่วงองค์อุโบสถนั้น ๆ ได้ ถ้าสิ้นเขตแล้วพึงตั้งใจว่า ถ้าไม่มีเหตุจำเป็นจนสุดวิสัย ก็จะยังไม่สละองค์แห่ง

อุโบสถก่อน หรือให้ตั้งเจตนาไว้ทีเดียวว่าจะรักษาองค์แห่งอุโบสถต่อไปอีกวันหนึ่ง ส่วนข้อปฏิบัติอย่างอื่น ๆ จะลดหย่อนผ่อนลงเสียก็ได้ การตั้งใจรักษาองค์แห่งอุโบสถตอนนี้ เรียกว่าปฏิบัติเตรียมส่งอุโบสถ ด้วยมีความมุ่งหมายให้อุโบสถสำเร็จผลเต็มตามความมุ่งหมาย จึงเป็นการสมควรที่ผู้รักษาอุโบสถจะพึงปฏิบัติด้วยประการฉะนี้

(สำหรับแนวการปฏิบัติของอุบาสกอุบาสิกาสำนักวัดบ้านทราย นั้น เมื่อจบบท อะหัง พุทธัญจะ ธัมมัญจะ สังฆัญจะ ฯ.................ถึง อะนาคะเต ฯ แล้วว่า กาเยนะ วาจายะ วะ เจตะสา วา พุทเธ กุกัมมัง ฯ................ทั้ง ๓ บท และ อุกาสะทะวาระตะเยนะ กะตัง สัพพัง อะปะราธัง ขะมะถะ เม ภันเต อุกาสะ ขะมามิ ภันเต (กราบลง) แล้วเงยหน้าขึ้นว่า วันทามิ ภันเต สัพพัง อะปะราธัง ขะมะถะ เม ภันเต มะยา กะตัง ปุญญัง มัยหัง ทาตัพพัง สามินา อะนุโมทิตัพพัง สามินา กะตัง ปุญญัง มัยหัง ทาตัพพัง

สาธุ สาธุ อะนุโมทามิ. (แล้วเอาขันดอกไม้ธูปเทียนขมาถวายพระ แล้วจึงว่าคำอำลาพระสงฆ์ด้วย หันทะทานิ มะยัง ภันเต คัจฉามะ พะหุกิจจา มะยัง พะหุกะระณียา. จากนี้พระสงฆ์ให้พรจบ ก็เป็นอันเสร็จปฏิบัติกิจตอนก่อนพระฉันเช้า. ครั้นเมื่อพระฉันเสร็จให้พรเรียบร้อยแล้ว จึงสวดมนต์ต่อไปอีก ขึ้นต้นด้วย

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส.
นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส.
นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส.

โย สนฺนิสินฺโน วรโพธิมูเล
มารํ สเสนํ สุชิตํ วิเชยฺย
สมฺโพธิมาคจฺฉิ อนนฺตญาโณ
โลกุตฺตโม ตํ ปณมามิ พุทฺธํ.

เย จ พุทฺธา อตีตา จ เย จ พุทฺธา อนาคตา
ปจฺจุปฺปนฺนา จ เย พุทฺธา อหํ วนฺทามิ สพฺพทา.

อิติปิ โส ภควา อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺโธ วิชฺชาจรณสมฺปนฺโน สุคโต โลกวิทู อนุตฺตโร ปุริสทมฺม-

สารถิ สตฺถา เทวมนุสฺสานํ, พุทฺโธ ภควาติ.

พุทฺธํ ชีวิตํ ยาวนิพฺพานํ สรณํ คจฺฉามิ

นตฺถิ เม สรณํ อญฺญํ พุทฺโธ เม สรณํ วรํ

เอเตน สจฺจวชฺเชน โหตุ เม ชยมงฺคลํ.

อุตฺตมงฺเคน วนฺเทหํ ปาทปํสุํ วรุตฺตมํ

พุทฺเธ โย ขลิโต โทโส พุทฺโธ ขมตุ ตํ มมํ.

กราบที่ ๑

อฏฺฐงฺคิโก อริยปโถ ชนานํ
โมกฺขปฺปเวสาย อุชู จ มคฺโค
ธมฺโม อยํ สนฺติกโร ปณีโต
นิยฺยานิโก ตํ ปณมามิ ธมฺมํ.

เย จ ธมฺมา อตีตา จ เย จ ธมฺมา อนาคตา

ปจฺจุปฺปนฺนา จ เย ธมฺมา อหํ วนฺทามิ สพฺพทา.

สฺวากฺขาโต ภควตา ธมฺโม สนฺทิฏฺฐิโก อกาลิโก เอหิปสฺสิโก โอปนยิโก ปจฺจตฺตํ เวทิตพฺโพ วิญฺญูหีติ.

ธมฺมํ ชีวิตํ ยาวนิพฺพานํ สรณํ คจฺฉามิ
นตฺถิ เม สรณํ อญฺญํ ธมฺโม เม สรณํ วรํ
เอเตน สจฺจวชฺเชน โหตุ เม ชยมงฺคลํ.
อุตฺตมงฺเคน วนฺเทหํ ธมฺมญฺจ ทุวิธํ วรํ
ธมฺเม โย ขลิโต โทโส ธมฺโม ขมตุ ตํ มมํ

กราบที ๑

สงฺโฆ วิสุทฺโธ วรทกฺขิเณยฺโย
สนฺตินฺทฺริโย สพฺพมลปฺปหีโน
คุเณหิเนเกหิ สมิทฺธิปตฺโต
อนาสโว ตํ ปณมามิ สงฺฆํ.

เย จ สงฺฆา อตีตา จ เย จ สงฺฆา อนาคตา
ปจฺจุปฺปนฺนา จ เย สงฺฆา อหํ วนฺทามิ สพฺพทา.

สุปฏิปนฺโน ภควโต สาวกสงฺโฆ อุชุปฏิปนฺโน ภควโต สาวกสงฺโฆ ญายปฏิปนฺโน ภควโต สาวกสงฺโฆ สามีจิปฏิปนฺโน ภควโต สาวกสงฺโฆ ยทิทํ จตฺตาริ ปุริสยุคานิ อฏฺฐ ปุริสปุคฺคลา เอส ภควโต สาวกสงฺโฆ

อาหุเนยฺโย ปาหุเนยฺโย ทกฺขิเณยฺโย อญฺชลิกรณีโย อนุตฺตรํ ปุญฺญกฺเขตฺตํ โลกสฺสาติ.

สงฺฆํ ชีวิตํ ยาวนิพฺพานํ สรณํ คจฺฉามิ.
นตฺถิ เม สรณํ อญฺญํ สงฺโฆ เม สรณํ วรํ
เอเตน สจฺจวชฺเชน โหตุ เม ชยมงฺคลํ.
อุตฺตมงฺเคน วนฺเทหํ สงฺฆญฺจ ทุวิธุตฺตมํ
สงฺเฆ โย ขลิโต โทโส สงฺโฆ ขมตุ ตํ มมํ.

บอกวัตร

อิจฺเจวมจฺจนฺตนมสฺสเนยฺยํ
นมสฺสมาโน รตนตฺตยํ ยํ
ปุญฺญาภิสนฺทํ วิปุลํ อลตฺถํ
ตสฺสานุภาเวน หตนฺตราโย
กราบที่ ๑ จบทำวัตรพระ.

พุทฺธํ วนฺทามิ ข้าไหว้พระพุทธเจ้า ยอกรวันทา นบนิ้วหัตถา ประนตบทมาลย์ ตั้งต่อยอกร สโมสรชื่นบาน น้อมหัตถ์นมัสการ พระมหาสัพพัญญู ยกขึ้นเหนือผม ขอถวายบังคม พระบรมครู โปรดฝูงนรชน ทั่วสกลชมพู พระบรมครู สั่งสอนทุกประการ เป็นครูเทวาอินทร์

พรหมยมนา ทุกเทพวิมาน พระนำฝูงสัตว์ จากวัฏสงสาร ให้พ้นจากบ่วงมาร สู่สิวาลัย พระศาสดาจารย์ จึงโปรดประทาน พระธรรมวินัย พระไตรบีฎก ทั้ง ๓ นี้ไว้ โปร์ดสัตว์เวไนย สรรพสัตว์ทั้งปวง

ธมฺมํ วนฺทามิ ข้าไหว้พระธรรม ประเสริฐเลิศล้ำ พระธรรมใหญ่หลวง สั่งสอนกุลบุตร เป็นที่ยึดหน่วง เป็นหนทางหลวง ไปยังนิพพาน อย่าได้ประมาท ตามพุทธโอวาท พระทศพลญาณ ให้รักษาศีล แล้วจำเริญทาน ตัดบ่วงสงสาร คือ รากราคา ให้เร่งตัดโลภ อย่าได้ลวงโลกตัณหา ปรารถนาทุกอย่าง ต่าง ๆ นานา ตามพระวินัย ท่านแต่งอธิบาย ทำบุญตักบาตร อย่าได้ขาดสาย ผลทานทั้งหลาย เป็นเสบียงอาตมา

สงฺฆํ วนฺทามิ ข้าไหว้พระสังฆ์เลิศล้ำ อุตตะมัง อันทรงสิกขา อันเป็นพระพุทธบุตร ในพระพุทธศาสนา ทรงผ้ากาสาวพัตรธงชัย เล่าเรียนเขียนธรรม แต่งพุทธ-ฎีกา เพื่อเข้านิพพาน จึงประดิษฐาน พระศาสนากำหนดไว้นั้น ห้าพันชันษา เป็นพุทธมรรคาตามประเพณี พระ

มุนีนาถสำแดงพระบาท ไว้บนยอดคีรี ไว้ทั้งพุทธสถูปเจดีย์ ไว้ทั้งไม้ศรีมหาโพธิ์รุกขะมูล สมเด็จพระศาสดาเห็นว่าศาสนาจักมาเสื่อมสูญ จึ่งไว้เจดีย์สถาน ๕ ประการพร้อมมูล แทนหน่อพุทธังกูร มากมายนักหนา อะหังวันทามิสัพพทา ฯ

ขึ้นบทอะเนกะชา

อะเนกะชาติสังสารัง สันธาวิสสัง อะนิพพิสังคะหะการัง คะเวสันโต ทุกขา ชาติ ปุนัปปุนัง คะหะ-การะกะ ทิฏโฐสิ ปุนะ เคหัง นะ กาหะสิ สัพพาเต ผาสุกา ภัคคา คะหะกูฏัง วิสังขะตัง วิสังขาระคะตัง จิตตัง ตัณหานัง ขะยะมัชฌะคาติ ฯ

(แล้วขึ้นบท) พุทธัง ชีวิตัง อายุวัฑฒะนัง อะสังขะยัง
ระตะนัตตะยัง ปะการัง อัมหากัง สะระณัง
คัจฉามิ
ธัมมัง ชีวิตัง อายุวัฑฒะนัง อะสังขะยัง
ระตะนัตตะยัง ปะการัง อัมหากัง
สะระณัง คัจฉามิ.

สังฆัง ชีวิตัง อายุวัฑฒะนัง อะสังขะยัง ระตะนัตตะยัง ปะการัง อัมหากัง สะระณัง คัจฉามิ.

(แล้วขึ้น) ทุติ....พุทธัง ฯ ล ฯ

ทุติ....ธัมมัง ฯ ล ฯ

ทุติ....สังฆัง ฯ ล ฯ

(แล้วขึ้น) ตติ.... ก็ว่าเหมือนกัน จบแล้วขึ้นบท สัมพุทเธ ต่อไป

สัมพุทเธ อัฏฐะวีสัญจะ ท์วาทะสัญจะ สะหัสสะเก ปั๋ญจะสะตะสะหัสสานิ นะมามิ สิระสา อะหัง เตสัง ธัมมัญจะ สังฆัญจะ อาทะเรนะ นะมามิหัง นะมะ-การานุภาเวนะ หันต์วา สัพเพ อุปั๋ทะเว อะเนกา อันตะรายาปี วินัสสันตุ อะเสสะโต ฯ สัมพุทเธ ปั๋ญจะปั๋ญญาสัญจะ จะตุวีสะติสะหัสสะเก ทะสะสะตะ สะหัสสานิ นะมามิ สิระสา อะหัง เตสัง ธัมมัญจะ สังฆัญจะ อาทะเรนะ นะมามิหัง นะมะการานุภาเวนะ หันต์วา สัพเพ อุปั๋ทะเว อะเนกา อันตะรายาปี

วินัสสันตุ อะเสสะโต ฯ สัมพุทเธ นะวุตตะระสะเต อัฏฐะจัตตาฬีสะสะหัสสะเก วีสะติสะตะสะหัสสานิ นะมามิ สิระสา อะหัง เตสัง ธัมมัญจะ สังฆัญจะ อาทะเรนะ นะมามิหัง นะมะการานุภาเวนะ หันต์วา สัพเพ อุปัททะเว อะเนกา อันตะรายาปิ วินัสสันตุ อะเสสะโต ฯ

กะระณียะเมตตะสุตตัง

กะระณียะมัตถะกุสะเลนะ ยันตัง สันตัง ปะทัง อะภิสะเมจจะ สักโก อุชู จะ สุหุชู จะ สุวะโจ จัสสะ มุทุ อะนะติมานี สันตุสสะโก จะ สุภะโร จะ อัปปะกิจโจ จะ สัลละหุกะวุตติ สันตินท์รีโย จะ นิปะโก จะ อัปปะคัพโภ กุเลสุ อะนะนุคิทโธ นะจะ ขุททัง สะมาจะเร กิญจิ เยนะ วิญญู ปะเร อุปะวะเทยยุง สุขิโน วา เขมิโน โหนตุ สัพเพ สัตตา ภะวันตุ สุขิตัตตา เย เกจิ ปาณะภูตัตถิ ตะสา วา ถาวะรา วา อะนะวะเสสา ทีฆา วา เย มะหันตา วา มัชฌิมา รัสสะกา อะณุกะถูลา ทิฏฐา วา เย จะ อะทิฏฐา

เย จะ ทูเร วะสันติ อะวิทูเร ภูตา วา สัมภะเวสี วา สัพเพ สัตตา ภะวันตุ สุขิตัตตา นะ ปะโร ปะรัง นิกุพเพถะ นาติมัญเญถะ กัตถะจิ นัง กิญจิ พ๎ยาโรสะนา ปะฏีฆะสัญญา นาญญะมัญญัสสะ ทุกขะมิจเฉยยะ มาตา ยะถา นิยัง ปุตตัง อายุสา เอกะปุตตะมะนุรักเข เอวัมปิ สัพพะภูเตสุ มานะสัมภาวะเย อะปะริมาณัง เมตตัญจะ สัพพะโลกัส๎มิง มานะสัมภาวะเย อะปะริมาณัง อุทธัง อะโธ จะ ติริยัญจะ อะสัมพาธัง อะเวรัง อะสะปัตตัง ติฏฐัญจะรัง นิสินโน วา สะยาโน วา ยาวะตัสสะ วิคะตะมิทโธ เอตัง สะติง อะธิฏเฐยยะ พรัหมะเมตัง วิหารัง อิธะมาหุ ทิฏฐิญจะ อะนุปะคัมมะ สีละวา ทัสสะเนนะ สัมปันโน กาเมสุ วิเนยยะ เคธัง นะ หิ ชาตุ คัพภะเสยยัง ปุนะเรตีติ ฯ

เริ่มขันธะปะริตตัง

สัพพาสีวิสะชาตีนัง ทิพพะมันตาคะทัง วิยะ ยันนาเสติ วิสัง โฆรัง เสสัญจาปิ ปะริสสะยัง อาณักเขต-

ตัมหิ สัพพัตถะ สัพพะทา สัพพะปาณีนัง สัพพะโสปิ นิวาเรติ ปะริตตันตัม ภะณามะ เห ฯ

สามะเณระปัญหะปาโฐ

เอกันนามะ กิง สัพเพ สัตตา อาหารัฏฐิติกา ฯ เท๎ว นามะ กิง นามัญจะ รูปัญจะ ฯ ตีณิ นามะ กิง ติสโส เวทะนา ฯ จัตตาริ นามะ กิง จัตตาริ อะริยะ-สัจจานิ ฯ ปัญจะ นามะ กิง ปัญจุปาทานักขันธา ฯ ฉะ นามะ กิง ฉะ อัชฌัตติกานิ อายะตะนานิ ฯ สัตตะ นามะ กิง สัตตะ โพชฌังคา ฯ อัฏฐะ นามะ กิง อะริโย อัฏฐังคิโก มัคโค ฯ นะวะ นามะ กิง นะวะ สัตตาวาสา ฯ ทะสะ นามะ กิง ทะสะหังเคหิ สะมันนาคะโต อะระหาติ วุจจะตีติ ฯ

ทะวัตติงสาการะปาโฐ

อัตถิ อิมัส๎มิง กาเย เกสา โลมา นะขา ทันตา ตะโจ มังสัง นะหารู อัฏฐี อัฏฐิมิญชัง วักกัง หะทะยัง ยะกะนัง กิโลมะกัง ปิหะกัง ปัปผาสัง อันตัง อันตะ-

คุณัง อุทะริยัง กะรีสัง ปีตตัง เสมหัง ปุพโพ โลหิตัง เสโท เมโท อัสสุ วะสา เขโฬ สิงฆาณิกา ละสิกา มุตตัง มัตถะเก มัตถะลุงคันติ ฯ

อิติปิ โส ภะคะวา อะระหัง สัมมาสัมพุทโธ วิชชาจะระณะสัมปันโน สุคะโต โลกะวิทู อะนุตตะโร ปุริสะทัมมะสาระถิ สัตถา เทวะมะนุสสานัง พุทโธ ภะคะวาติ ฯ สวากขาโต ภะคะวะตา ธัมโม สันทิฏฐิโก อะกาลิโก เอหิปัสสิโก โอปะนะยิโก ปัจจัตตัง เวทิตัพโพ วิญญูหีติ ฯ สุปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ อุชุปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ ญายะปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ สามีจิปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ ยะทิทัง จัตตาริ ปุริสะยุคานิ อัฏฐะ ปุริสะปุคคะลา เอสะ ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ อาหุเนยโย ปาหุเนยโย ทักขิเณยโย อัญชะลิกะระณีโย อะนุตตะรัง ปุญญักเขตตัง โลกัสสาติ ฯ

(แล้วขึ้นบท กตเมเอกา ต่อก็ได้ไม่สวดก็ได้)

กตเม เอกาทสะ สุขัง สุปติ สุขัง ปฏิพุชฌติ น ปาปกัง สุบินัง ปัสสะติ มนุสสานัง ปิโย โหติ อมนุสสานัง ปิโย โหติ เทวตา รักขันติ นาสสะ อัคคิ วา วิสัง วา สัตถัง วา กมติ ตุวฏัง จิตตัง สมาธิยติ มุขวัณโณ วิปปสีทติ อสัมมูฬโห กาลัง กโรติ อุตริง อัปปฏิวิชฌนุโต พรหมโลกุปโค โหติ พุทธัง สรณัง คัจฉามิ วาจา สัจจัง ศีลคุณ สมาธิคุณ ปัญญาคุณ แปดหมื่นสี่พันพระธรรมขันธ์ จงเสด็จเข้ามาเป็นพระขรรค์แก้วแผ้วทางพระนิพพาน จตุตถัง มัคคญาณ ผลญาณ ทานปารมี สัมปันโน อิติปิโส ภควา นโม พุทธายะ ฯ

(สำหรับพระคาถาพระคาถาที่ขึ้นต้น กตเมเอกา ฯลฯ ....นโมพุทธายะ นี้ ข้าพเจ้าอยากจะให้เปลี่ยนไปสวดพระคาถา "ยอดพระกัณฑ์ไตรปิฎก" แทน เข้าใจว่า คาถายอดพระกัณฑ์ไตรปิฎกจะสมบูรณ์ดีกว่า ซึ่งมีที่มาแห่งเดียวกัน จากพระไตรปิฎก แปดหมื่นสี่พัน

พระธรรมขันธ์ ดังนั้นข้าพเจ้าจึงขอลงไว้แต่เพียงเท่านี้)

ยอดพระกัณฑ์ไตรปิฎก

คำนำ

หนังสือยอดพระกัณฑ์ไตรปิฎกนี้ ถ้าผู้ใดได้สวดมนต์ภาวนาทุกค่ำเช้าแล้ว ผู้นั้นจะไม่ไปตกอบายภูมิ แม้ได้บูชาไว้กับบ้านเรือนก็อาจป้องกันอันตรายต่าง ๆ จะภาวนาพระคาถาอื่น ๆ สัก ๑๐๐ ปี อานิสงส์ก็ไม่เท่าภาวนาพระคาถานี้ครั้ง ๑ ถึงแม้ว่าอินทร์ พรหม ยม ยักษ์ ที่มีอิทธิฤทธิ์ จะเนรมิต แผ่นอิฐเป็นทองคำก่อเป็นพระเจดีย์ ตั้งแต่มนุษยโลกสูงขึ้นไปจนถึงพรหมโลก อานิสงส์ก็ยังไม่เท่าภาวนายอดพระกัณฑ์ไตรปิฎกนี้ แลมีคำอธิบายคุณความดีไว้ในต้นฉบับเดิมนั้นอีกหลายประการ ต้นฉบับเดิมเปิดตรุได้ที่เมืองสวรรคโลก เป็นตัวอักษรขอมจารไว้ในใบลาน จึงได้แปลเป็นหนังสือไทย (พระภิกษุแสง) หลวงธรรมาธิกรณ์ แพ่ง ได้มาแต่พระแท่นศิลาอาศน์ มณฑลพิษณุโลก

จึงได้บริจาคทรัพย์สร้างหนังสือ ยอดพระกัณฑ์ไตรปิฎก นี้ไว้ในพระพุทธศาสนา กับขออุทิศส่วนกุศลเปตพลี อันนี้ให้แก่บิดามารดา ครูอุปัชฌาย์ แลวงศาคณาญาติ ตลอดทั้งเจ้ากรรมนายเวร และสัตว์ใหญ่เล็กทั่วไป ในแสนโกฏิจักรวาฬ แต่บรรดาที่มีจิตวิญญาณครอง จงปฏิสันทนาการ รับเอาส่วนกุศลผลบุญที่ได้อุทิศให้นี้ ขอให้ท่านทั้งหลาย จงสำเร็จประโยชน์ทั้ง ๓ ประการ คือ มนุษยสมบัติ สวรรคสมบัติ นิพพานสมบัติ อันเป็นสุขสำราญทุกทั่วหน้าด้วยกัน เทอญ ฯ

๑. อิติปิโส ภะคะวา อะระหัง วัจจะโส ภะคะวา
อิติปิโส ภะคะวา สัมมาสัมพุทโธ วัจจะโส ภะคะวา
อิติปิโส ภะคะวา วิชชาจะระณะสัมปันโน วัจจะโส ภะคะวา
อิติปิโส ภะคะวา สุคะโต วัจจะโส ภะคะวา
อิติปิโส ภะคะวา โลกะวิทู วัจจะโส ภะคะวา

๒. อะระหันตัง สะระณัง คัจฉามิ อะระหันตัง สิระสานะมามิ สัมมาสัมพุทธัง สะระณัง คัจฉามิ

สัมมาสัมพุทธัง สิระสานะมามิ วิชชาจะระณะสัมปันนัง สะระณัง คัจฉามิ วิชชาจะระณะสัมปันนัง สิระสานะมามิ สุคะตัง สะระณัง คัจฉามิ สุคะตัง สิระสานะมามิ โลกะวิทัง สะระณัง คัจฉามิ โลกะวิทัง สิระสานะมามิ ฯ

๓. อิติปิโส ภะคะวา อะนุตตะโร วัจจะโส ภะคะวา
อิติปิโส ภะคะวา ปุริสะทัมมะสาระถิ วัจจะโส ภะคะวา
อิติปิโส ภะคะวา สัตถาเทวะมะนุสสานัง วัจจะโส ภะคะวา
อิติปิโส ภะคะวา พุทโธ วัจจะโส ภะคะวา ฯ

๔. อะนุตตะรัง สะระณัง คัจฉามิ อะนุตตะรัง สิระสานะมามิ ปุริสะทัมมะสาระถิ สะระณัง คัจฉามิ ปุริสะทัมมะสาระถิ สิระสานะมามิ สัตถาเทวะมะนุสสานัง สะระณัง คัจฉามิ สัตถาเทวะมะนุสสานัง สิระสานะมามิ พุทธัง สะระณัง คัจฉามิ พุทธัง สิระสานะมามิ ฯ

๕. อะนุตตะรัง สะระณัง คัจฉามิ อะนุตตะรัง สิระสานะมามิ ปุริสะทัมมะสาระถิ สะระณัง คัจฉามิ ปุริสะทัมมะสาระถิ สิระสานะมามิ สัตถาเทวะมะนุสสานัง สะระณัง คัจฉามิ สัตถาเทวะมะนุสสานัง สิระสานะมามิ พุทธัง สะระณัง คัจฉามิ พุทธัง สิระสานะมามิ ฯ อิติปิโส ภะคะวา

๖. อิติปิโส ภะคะวา รูปักขันโธ อะนิจจะลักขะณะปาระมี, จะสัมปันโน อิติปิโส ภะคะวา
อิติปิโส ภะคะวา เวทะนาขันโธ อะนิจจะลักขะณะปาระมี จะสัมปันโน อิติปิโส ภะคะวา
อิติปิโส ภะคะวา สัญญาขันโธ อะนิจจะลักขะณะปาระมี, จะสัมปันโน อิติปิโส ภะคะวา
อิติปิโส ภะคะวา สังขาระขันโธ อะนิจจะลักขะณะปาระมี, จะสัมปันโน อิติปิโส ภะคะวา
อิติปิโส ภะคะวา วิญญาณะขันโธ อะนิจจะลักขะณะปาระมี, จะสัมปันโน อิติปิโส ภะคะวา ฯ

๗. อิติปิโส ภะคะวา ปะฐะวี จักกะวาฬะ จาตุมะหา-

ราชิกา ตาวะติงสา ธาตุสัมมาธิญาณะสัมปั่นโน

อิติปิโส ภะคะวา เตโชจักกะวาฬะ จาตุมะหา-
ราชิกา ตาวะติงสา ธาตุสัมมาธิญาณะสัมปั่นโน

อิติปิโส ภะคะวา อาโป จักกะวาฬะจาตุมะหาราชิกา
ตาวะติงสา ธาตุสัมมาธิญาณะสัมปั่นโน

อิติปิโส ภะคะวา วาโย จักกะวาฬะ จาตุมะหา-
ราชิกา ตาวะติงสา ธาตุสัมมาธิญาณะสัมปั่นโน

อิติปิโส ภะคะวา อากาสะ จักกะวาฬะ,
จาตุมะหาราชิกา, ตาวะติงสา, ธาตุสัมมาธิญาณะ-
สัมปั่นโน ฯ

๘. อิติปิโส ภะคะวา ยามา ธาตุสัมมาธิญาณะสัมปั่นโน

อิติปิโส ภะคะวา ตุสิตา ธาตุสัมมาธิญาณะสัมปั่นโน

อิติปิโส ภะคะวา นิมมานะระตี ธาตุสัมมาธิ-
ญาณะสัมปั่นโน

อิติปิโส ภะคะวา กามาวะจะระ ธาตุสัมมาธิ
ญาณะสัมปั่นโน

อิติปิโส ภะคะวา รูปาวะจะระ ธาตุสัมมาธิญาณะ

สัมปันโน ฯ

๙. อิติปิโส ภะคะวา ปะฐะมะฌานะ ธาตุสัมมาธิญาณะสัมปันโน

อิติปิโส ภะคะวา ทุติยะฌานะ ธาตุสัมมาธิญาณะสัมปันโน

อิติปิโส ภะคะวา ตะติยะฌานะ ธาตุสัมมาธิญาณะสัมปันโน

อิติปิโส ภะคะวา จะตุตถะฌานะ ธาตุสัมมาธิญาณะสัมปันโน

อิติปิโส ภะคะวา ปัญจะมะฌานะ ธาตุสัมมาธิญาณะสัมปันโน ฯ

๑๐. อิติปิโส ภะคะวา อากาสานัญจายะตะนะ เนวะสัญญานาสัญญายะตะนะ อะรูปาวะจะระ ธาตุสัมมาธิญาณะสัมปันโน

อิติปิโส ภะคะวา วิญญาณัญจายะตะนะ เนวะสัญญานาสัญญายะตะนะ อะรูปาวะจะระ ธาตุสัมมาธิญาณะสัมปันโน

อิติปิโส ภะคะวา อากิญจัญญายะตะนะ เนวะสัญญานาสัญญายะตะนะ อะรูปาวะจะระ ธาตุสัมมาธิญาณะสัมปันโน ฯ

๑๑. อิติปิโส ภะคะวา โสตาปัตติมัคคะ ธาตุสัมมาธิ-ญาณะสัมปันโน

อิติปิโส ภะคะวา สะกิทาคาปัตติมัคคะ ธาตุสัมมาธิญาณะสัมปันโน

อิติปิโส ภะคะวา อะนาคาปัตติมัคคะ ธาตุสัมมาธิญาณะสัมปันโน

อิติปิโส ภะคะวา อะระหัตตะปัตติมัคคะ ธาตุสัมมาธิญาณะสัมปันโน ฯ

๑๒. อิติปิโส ภะคะวา โสตาปัตติผะละ ธาตุสัมมาธิญาณะสัมปันโน

อิติปิโส ภะคะวา สะกิทาคาปัตติผะละ ธาตุสัมมาธิญาณะสัมปันโน

อิติปิโส ภะคะวา อะนาคาปัตติผะละ ธาตุสัมมาธิ-ญาณะสัมปันโน

อิติปิโส ภะคะวา อะระหัตตะปัตติผะละ ธาตุสัมมาธิ ญาณะสัมปันโน ฯ

๑๓. กุสะลา ธัมมา, อิติปิโส ภะคะวา, อะอายาวะชีวัง, พุทธัง สะระณัง คัจฉามิ, ชัมพูทิปัญจะ, อิสสะโร, กุสะละธัมมา, นะโม พุทธายะ, นะโม ธัมมายะ นะโม สังฆายะ, ปัญจะพุทธา, นะมามิหัง-อาปามะจุปะ, ทีมะสังอังขุ, สังวิธาปุกะยะปะ, อุปะสะชะ สุเห, ปะสายะ, โสโส, สะสะ, อะอะอะนิ, เตชะสุเนมะ ภูจะนาวิเว, อะสังวิสุโล ปุสะพุภะ, อิสวาสุ สุสวาอิ, กุสะละธัมมา, จิตติวิอัตถิ ฯ

๑๔. อิติปิโส ภะคะวา อะระหัง อะอายาวะชีวัง พุทธัง สะระณัง คัจฉามิ, สาโสพิปัญจะ อิสสะโร ธัมมา ฯ

๑๕. กุสะลา ธัมมา นันทะวิวังโก อิติสัมมา สัมพุทโธ สุคะลาโน ยาวะชีวัง พุทธัง สะระณัง คัจฉามิ จาตุมะหาราชิกา อิสสะโร กุสะลา ธัมมา

อิติวิชชาจะระณะสัมปั่นโน อุอุยาวะ ตาวะติงสา อิสสะโร กุสะลา ธัมมา นันทะปั๋ญจะ สุคะโต โลกะวิทู มะหาเอโอ ยาวะชีวัง พุทธัง สะระณัง คัจฉามิ ยามาอิสสะโร กุสะลา ธัมมา พ์รห์มา สัททะปั๋ญจะ สัตตะสัตตา ปาระมี อะนุตตะโร ยะมะกะขะ ยาวะชีวัง พุทธัง สะระณัง คัจฉามิ ฯ

๑๖. ตุสิตา อิสสะโร กุสะลา ธัมมา ปุยะปะกุกะ ปุริสะทัมมะสาระถิ ยาวะชีวัง พุทธัง สะระณัง คัจฉามิ ฯ

๑๗. นิมมานะระตี อิสสะโร กุสะลา ธัมมา เหตุโปวะ สัตถาเทวะมะนุสสานัง ตะยะถะ ยาวะชีวัง พุทธัง สะระณัง คัจฉามิ ฯ

๑๘. ประระนิมมิตะ อิสสะโร กุสะลา ธัมมา สังขาระขันโธ ทุกขัง อะนิจจัง อะนัตตา รูปั๋กขันโธ พุทธะปะผะ ยาวะชีวัง พุทธัง สะระณัง คัจฉามิ ฯ

๑๙. พ์รห์มา อิสสะโร กุสะลา ธัมมา นัจจิปั๋จจะ ยาวินะปั๋ญจะ ภะคะวะตา ยาวะ นิพพานัง สะระณัง

คัจฉามิ นะโมพุทธัสสะ นะโมธัมมัสสะ นะโมสังฆัสสะ พุทธิลาโร คะลากะระกะนา เอเตนะ สัจเจนะ สุวัตถิ โหนตุ หุลู (ว่า ๓ หน) ส์วาหายะ ฯ

๒๐. นะโมพุทธัสสะ นะโมธัมมัสสะ นะโม-สังฆัสสะ วิตติ (ว่า ๓ หน) มิติ (ว่า ๒ หน) จิตติ (ว่า ๒ หน) วัตติ (ว่า ๒ หน) ยะมะสุ สุวัตถิ โหนตุ หุลู (ว่า ๓ หน) ส์วาหายะ ฯ

๒๑. อินทะสาวัง มะหาอินทะสาวัง พ์รห์มะสาวัง มะหาพรหมะสาวัง จักกะวัตติสาวัง มะหาจักกะวัตติสาวัง เทวาสาวัง มะหาเทวาสาวัง อิสีสาวัง มะหาอิสีสาวัง มุนิสาวัง มะหามุนิสาวัง สัปปะปุริสะสาวัง มะหาสัปปะปุริสะสาวัง พุทธะสาวัง ปัจเจกะพุทธะสาวัง อะระหัตตะสาวัง สัพพะสิทธิวิชชาธารานังสาวัง สัพพะโลกาอะริยานังสาวัง เอเตนะ สัจเจนะ สุวัตถิ โหตุ ฯ

๒๒. สาวัง คุณัง วะชะพะลัง เตชัง วิริยัง สิทธิกัมมัง นิพพานัง โมกขัง คุยหะกัง ปุญญัง ทานะสีลัง ปัญญา นิกขัง ภะคะยัง ตัปปัง สุขัง

สิริรูปั้ง กุวิสสะติ เสนัง เอเตนะ สัจเจนะ สุวัตถิ โหนตุ หุลู (ว่า ๕ หน) ส์วาหายะ ฯ

๒๓. นะโม พุทธัสสะ ทุกขัง อะนิจจัง อะนัตตา รูปั๊กขันโธ เวทะนาขันโธ สัญญากขันโธ สังขาระ-ขันโธ วิญญาณะขันโธ นะโมอิติปิ่โส ภะคะวา ฯ

๒๔. นะโม พุทธั้สสะ ทุกขัง อะนิจจัง อะนัตตา รูปั๊กขันโธ เวทะนาขันโธ สัญญากขันโธ สังขาระ-ขันโธ วิญญาณะขันโธ นะโม ส์วากขาโต ภะคะวะตา ธัมโม ฯ

๒๕. นะโม ธัมมัสสะ ทุกขัง อะนิจจัง อะนัตตา รูปั๊กขันโธ เวทะนาขันโธ สัญญากขันโธ สังขาระ-ขันโธ วิญญาณะขันโธ นะโม ส์วากขาโต ภะคะวะตา ธัมโม ฯ

๒๖. นะโม ธัมมัสสะ ทุกขัง อะนิจจัง อะนัตตา รูปั๊กขันโธ เวทะนาขันโธ สัญญากขันโธ สังขาระ-ขันโธ วิญญาณะขันโธ นะโม สุปะฏิปั๊นโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ ฯ

๒๗. นะโม สังฆัสสะ ทุกขัง อะนิจจัง อะนัตตา รูปักขันโธ เวทะนาขันโธ สัญญากขันโธ สังขาระขันโธ วิญญาณะขันโธ นะโม สุปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ, วาหะ ปะริตตัง ฯ

๒๘. นะโม พุทธายะ มะอะอุ ทุกขัง อะนิจจัง อะนัตตา ยาวะตัสสะ หาโยโมนะ มะอะอุ ทุกขัง อะนิจจัง อะนัตตา อุอะมะ อะวันทา นะโมพุทธายะ นะอะกะติ นิสะระณะ อาระปะขุธัง มะอะอุ ทุกขัง อะนิจจัง อะนัตตา ฯ

จบยอดพระกัณฑ์ไตรปิฎกแต่เพียงนี้ ฯ

(ตรวจน้ำ สำหรับสวดยอดพระกัณฑ์ไตรปิฎก)

อิมินา ปุญญะกัมเมนะ, ด้วยเดชะกุศลผลบุญที่ข้าพเจ้าได้สร้างหนังสือยอดพระกัณฑ์ไตรปิฎกนี้ ขออุทิศส่วนบุญไปให้แด่ บิดา มารดา และญาติกา ครูอุปัชฌาย์ อาจารย์ พระมหากษัตริย์ และมิตรรักสนิท เพื่อนสหาย สาราสัตว์น้อยใหญ่ พระภูมิเจ้าที่

เจ้ากรุงภาลี นางพระธรณี นางพระคงคา พระยามัจจุราช นายนิริยะบาล ทั้งท้าวจัตุโลกบาล ศิริพุทธ-อำมาตย์ ชั้นจาตุมมหาราชิกา เบื้องบนจนที่สุดถึงพรหม มาเบื้องต่ำ ตั้งแต่อเวจีขึ้นมา จนถึงมนุษยโลก โดยรอบสุดขอบจักรวาฬ อะนันตะจักรวาฬ ท่านทั้งหลายที่ต้องทุกข์ ขอให้พ้นจากทุกข์ ท่านทั้งหลายที่ได้สุข ขอให้ได้สุขยิ่ง ๆ ขึ้นไป ด้วยเดชะกุศลผลบุญ แห่งข้าพเจ้าอุทิศให้ไปนี้ จงเป็นอุปนิสัยปัจจัยแก่พระนิพพานในปัจจุบันนี้ และอนาคตกาลเบื้องหน้าโน้น เทอญ ฯ

วันทาใหญ่

วันทามิ เจติยัง สัพพัง สัพพัฏฐาเน สุปะติฏฐิตัง สารีริกะธาตุ มะหาโพธิง พุทธะรูปัง สะกะลัง สะทา ฯ

วันทามิ พุทธัง ภะวะปาระติณณัง ติโลกะเกตุง ติภะเวกะนาถัง โย โลกะเสฏโฐ สะกะลัง กิเลสัง เฉต์วานะ โพเธสิ ชะนัง อะนันตัง ฯ ยัง นัมมะทายะ นะทิยา ปุลิเน จะ ตีเร ยัง สัจจะพันธะคิริเก

สุมะนาจะลัคเค ยัง ตัตถะ โยนะกะปุเร มุนิโน จะ ปาทัง ตัง ปาทะลัญชะนะมะหัง สิระสา นะมามิ สุวัณณะมาลิเก สุวัณณะบั๋พพะเต สุมะนะกูเฏ โยนะกะปุเร นัมมะทายะ นะทิยา บั๋ญจะปาทะวะรัง ฐานัง อะหัง วันทามิ ทูระโต ฯ อะหัง วันทามิ ธาตุโย อะหัง วุนทามิ สัพพะโส สีสัง เม ปะทุมัง กัต๊วา ทีบั๋ญจะนะยะนา ท่ะวะยัง วะจะสาธูปะกาเรนะ มะนะสาจะ สุคันธะคา พุทธะคาระวะตา ธัมมะคาระวะตา สังฆะคาระวะตา สิกขาคาระวะตา สะมาธิคาระวะตา อัปปะมาทะคาระวะตา ปะฏิสัน-ถาระคาระวะตา กัล๊ยาณะมิตตะตา โสวะจัสสะตา อะหัง ภันเต พุทธะรักขิโต ยาวะชีวัง พุทธัง สะระณัง คัจฉามิ อะหัง ภันเต ธัมมะรักขิโต ยาวะชีวัง ธัมมัง สะระณัง คัจฉามิ อะหัง ภันเต สังฆะรักขิโต ยาวะชีวัง สังฆัง สะระณัง คัจฉามิ

วันทาเล็ก

วันทามิ พุทธัง สัพพะเมโทสัง ขะมะถะ เม ภันเต วันทามิ ธัมมัง สัพพะเมโทสัง ขะมะถะ เม ภันเต วันทามิ สังฆัง สัพพะเมโทสัง ขะมะถะ เม ภันเต วันทามิ อาราเม พัทธะเสมายัง โพธิรุกขัง เจติยัง สัพพะเมโทสัง ขะมะถะ เม ภันเต วันทามิ ครูอุปั๋ชฌาย์, อาจาริยะคุณัง สัพพะเมโทสัง ขะมะถะ เม ภันเต วันทามิ กัมมัฏฐานัง สัพพะเมโทสัง ขะมะถะ เม ภันเต

วันทามิ ภันเต ภะคะวา โลกะนาถัง อะตีตังเม-โทสัง อะนาคะตัง เมโทสัง ปั๋จจุปปั๋นนัง เมโทสัง ขะมะถะ เม ภันเต วันทามิ พุทธัง ปุณณะสากะลันตัง สัตตา สะทา โหนตุ สุขี อะเวรา กาโย ชิคัณโย สะกะโล ทุคันโธ คัจฉันติ สัพเพ มะระณัง อะหัง จะ นะมามิ ธัมมัง สุคะเต นะเตสิตัง สัตตา สะทา โหนตุ สุขี อะเวรา กาโย ชิคัณโย สะกะโล ทุคันโธ คัจฉันติ สัพเพ มะระณัง อะหัง จะ นะมิมา

สังฆัง มุนิลา จะสาวะกัง สัตตา สะทา โหนตุ สุขี อะเวรา กาโย ชิคัณโย สะกะโล ทุคันโธ คัจฉันติ สัพเพ มะระณัง อะหัง จะ อามันตะยามิ โว ภิกขะเว ปะฏิเวทะยามิ โว ภิกขะเว ขะยะวะยะ-ธัมมา สังขารา อัปปะมาเทนะ สัมปาเทถาติ อิจเจวะมัจจันตะนะมัสสะเนยยัง นะมัสสะมาโน ระตะนัตตะยัง ยัง ปุญญาภิสันทัง วิปุลัง อะลัตถัง ตัสสานุภาเวนะ หะตันตะราโย ฯ

เทวธรรม

หิริโอตตัปปะสัมปันนา สุกกะธัมมะสะมาหิตา
สันโต สัปปุริสา โลเก เทวะธัมมาติ วุจจะเร ฯ

วันทาบทใหญ่

คัดจากหนังสือเพื่อนนวกะ ของวัดใหม่เกตุงาม อ. เมือง จ. ชลบุรี

วันทามิ เจติยัง สัพพัง สัพพัฏฐาเน สุปะติฏฐิตัง สารีริกะธาตุ มะหาโพธิง พุทธะรูปัง สะกะลัง สะทา

วันทามิ พุทธัง ภะวะปาระติณณัง ติโลกะเกตุง ติภะเวกะนาถัง โยโลกะเสฏโฐ สะกะลัง กิเลสัง เฉตวานะ โพเธสิ ชะนัง อะนันตัง ยัง นัมมะทายะ นะทิยา ปุลิเน จะ ตีเร ยัง สัจจะพันธะคิริเก สุมะนาจะลัคเค ยังตัตถะ โยนะกะปุเร มุนิโน จะ ปาทัง ตัง ปาทะลัญชะนะมะหัง สิระสา นะมามิ สุวัณณะมาลิเก สุวัณณะบั๋พพะเต สุมะนะกูเฏ โยนะกะปุเร นัมมะทายะ นะทิยา บั๋ญจะปาทะวะรัง ฐานัง อะหัง วันทามิ ทูระโต อะหัง วันทามิ ธาตุโย อะหัง วันทามิ สัพพะโส สีสัง เม ปะทุมัง กัตวา ทีบั๋ญจะ นะยะนาทะวะยัง วะจะสาธูปะกาเรนะมะนะสา จะสุคันธะค่า พุทธะคาระวะตา ธัมมะคาระวะตา สังฆะคาระวะตา สิกขาคาระวะตา สะมาธิคาระวะตา อัปปะมาทะคาระวะตา ปะฏิสันถาระคาระวะตา กัลยาณะมิตตะตา โสวะจัสสะตา อะหัง ภันเต พุทธะรักขิโต ยาวะชีวัง พุทธัง สะระณัง คัจฉามิ อะหัง ภันเต

ธัมมะรักขิโต ยาวะชีวัง ธัมมัง สะระณัง คัจฉามิ อะหัง ภันเต สังฆะรักขิโต ยาวะชีวัง สังฆัง สะระณัง คัจฉามิ โย โทโส โมหะจิตเตนะ พุทธัสมิง ปะกะโต มะยา ขะมะถะ เม กะตัง โทสัง สัพพะปาปัง วินัสสะตุ โย โทโส โมหะจิตเตนะ ธัมมัสมิง ปะกะโต มะยา ขะมะถะ เม กะตัง โทสัง สัพพะปาปัง วินัสสะตุ โย โทโส โมหะจิตเตนะ สังฆัสมิง ปะกะโต มะยา ขะมะถะ เม กะตัง โทสัง สัพพะปาปัง วินัสสะตุ อิจเจวะมัจจันตะ นะมัสสะเนยยัง นะมัสสะมาโน ระยะนัตตะยัง ยัง ปุญญาภิสันทัง วิปุลัง อะลัตถัง ตัสสานุภาเวนะ หะตันตะราโย อามันตะยามิ โว ภิกขะเว ปะฏิเวทะยามิ โว ภิกขะเว ขะยะวะยะ ธัมมา สังขารา อัปปะมาเทนะ สัมปาเทถาติ ฯ

วันหาเช้า

คัดจากหนังสือเพื่อนนวกะ ของวัดใหม่เกตุงาม อ. เมือง จ. ชลบุรี

วันทามิ เจติยัง สัพพัง สัพพัฏฐาเน สุปะติฏฐิตัง

สารีริกะธาตุ มะหาโพธิง พุทธะรูปั๋ง สะกะลัง สะทา วันทามิ พุทธัง สัพพะเมโทสัง ขะมะถะ เม ภันเต วันทามิ ธัมมัง สัพพะเมโทสัง ขะมะถะ เม ภันเต วันทามิ สังฆัง สัพพะเมโทสัง ขะมะถะ เม ภันเต วันทามิ กัมมัฏฐานานัง สัพพะเมโทสัง ขะมะถะ เม ภันเต วันทามิ ครูอุปั๋ชฌาย์ อาจาริยะ คุณัง สัพพะเมโทสัง ขะมะถะ เม ภันเต วันทามิ อาราเม พัทธะเสมายัง โพธิรุกขัง เจติยัง สัพพะเม โทสัง ขะมะถะ เม ภันเต วันทามิ ภันเต ภะคะวา โลกะนาถัง อะตีตัง เม โทสัง อะนาคะตัง เม โทสัง ปั๋จจุปปั๋นนัง เม โทสัง ขะมะถะ เม ภันเต อะหัง ภันเต พุทธะรักขิโต ยาวะชีวัง พุทธัง สะระณัง คัจฉามิ อะหัง ภันเต ธัมมะรักขิโต ยาวะชีวัง ธัมมัง สะระณัง คัจฉามิ อะหัง ภันเต สังฆะรักขิโต ยาวะชีวัง สังฆัง สะระณัง คัจฉามิ โย โทโส โมหะจิตเต พระพุทธัสมิง ปะกะโต มะยา ขะมะถะ เม กะตัง โทสัง สัพพะปาปั๋ง วินัสสะตุ โย โทโส

เม กะตัง โทสัง สัพพะปาปั่ง วินัสสะตุ อิจเจวะมัจ-จันตะนะมัสสะเนยยัง นะมัสสะมาโน ระตะนัตตะยัง ยัง ปุญญาภิสันทัง วิปุลัง อะลัตถัง ตัสสานุภาเวนะ หะตันตะราโย อามันตะยามิ โว ภิกขะเว ปะฏิเวทะยามิ โว ภิกขะเว ขะยะวะยะธัมมา สังขารา อัปปะมาเทนะ สัมปาเทถาติ

อุทิสสนาทิคาถา

(นำ) หันทะ มะยัง อุทิสสะนาทิคาถาโย ภะณามะ เส

๑. อิมินา ปุญญะกัมเมนะ อุปั๋ชฌายาคุณุตตะรา อาจาริยูปะการา จะ มาตาปิตา จะ ญาตะกา สุริโย จันทิมา ราชา คุณะวันตา นะราปิ จะ พรัหมะมารา จะ อินทา จะ โลกะปาลา จะเทวะตา ยะโม มิตตา มะนุสสา จะ มัชฌัตตา เวริกาปิ จะ สัพเพ สัตตา สุขี โหนตุ ปุญญานิ ปะกะตานิ เม

สุขัง จะ ติวิธัง เทนตุ ขิปปัง ปาเปถะ โว มะตัง.

๒. อิมินา ปุญญะกัมเมนะ อิมินา อุททิเสนะ จะ ขิปปาหัง สุลละเภ เจวะ ตัณหุปาทานะ เฉทะนัง เย สันตาเน หินา ธัมมา ยาวะ นิพพานะโต มะมัง นัสสันตุ สัพพะทา เยวะ ยัตถะ ชาโต ภะเว ภะเว อุชุจิตตัง สะติปัญญา สัลเลโข วิริยัมหินา มารา ละภันตุ โนกาสัง กาตุญจะ วิริเยสุ เม พุทธาธิปะวะโร นาโถ ธัมโม นาโถ วะรุตตะโม. นาโถ ปัจเจกะพุทโธ จะ สังโฆ นาโถตตะโร มะมัง. เต โสตตะมานุภาเวนะ มาโรกาสัง ละภันตุ มา.

กรวดน้ำยังกิญจิ

ยังกิญจิ กุสะลัง กัมมัง กัตตัพพัง กิริยัง มะมะ กาเยนะ วาจามะนะสา ติทะเส สุคะตัง กะตัง เย สัตตา สัญญิโน อัตถิ เย จะ สัตตา อะสัญญิโน กะตัง ปุญญะผะลัง มัยหัง สัพเพ ภาคี ภะวันตุ

เต เย ตัง กะตัง สุวิทิตัง ทินนัง ปุญญะผะลัง มะยา เย จะ ตัตถะ นะ ชานันติ เทวา คันต์วา นิเวทะยุง สัพเพ โลกัมหิ เย สัตตา ชีวันตาหาระ เหตุกา มะนุญญัง โภชะนัง สัพเพ ละภันตุ มะมะ เจตะสาติ ฯ

คำกรวดน้ำย่อ ๆ ว่า

อิทัง โน ญาตีนัง โหตุ สุขิตา โหนตุ ญาตะโย ฯ ขอกุศลผลบุญอันนี้ จงเกิดมีแก่ญาติทั้งหลายของข้าพ-เจ้า ขอให้ญาติทั้งหลาย จงมีความสุข โดยทั่วหน้ากัน

หากเราจะอุทิศบุญให้แก่ สรรพสัตว์ทั่วไป โดยไม่จำกัดว่าเป็นญาติหรือไม่ เราก็ตั้งจิตอุทิศไปให้ทั่วก็แล้วกัน สำเร็จอยู่ที่ความตั้งใจของเรา รวมทั้งเจ้ากรรมนายเวรด้วย ฯ

คำแผ่เมตตาให้กับตนเอง

อะหัง สุขิโต โหมิ ตัวเราจงเป็นสุข ๆ เถิด
นิททุกโข โหมิ ตัวเราจงพ้นทุกข์เถิด
อะเวโร โหมิ ตัวเราอย่าได้มีเวรกับใคร ๆ เลย
อัพพะยาปั๎ชโฌ โหมิ ตัวเราอย่าได้มีความเจ็บไข้ ลำบากกาย ลำบากใจเลย.
อะนีโฆ โหมิ ตัวเราอย่าได้มีความ ทุกข์กาย ทุกข์ใจเลย
สุขี อัตตานัง ปะริหะรามิ ตัวเราจงรักษาตนให้พ้นจาก ทุกข์ภัยอันตรายทั้งสิ้นเถิด.

คำแผ่เมตตาอัปปมัญญา

สัพเพ สัตตา สัตว์ทั้งหลายทั้งปวง ที่เป็น เพื่อนทุกข์ เกิด แก่ เจ็บ ตาย ด้วยกันหมดทั้งสิ้น
อะเวรา จงเป็นสุข ๆ เถิด อย่าได้ มีเวรซึ่งกันและกันเลย.

สัพเพ สัตตา	สัตว์ทั้งหลายที่เป็นเพื่อน ทุกข์ เกิด แก่ เจ็บ ตายด้วยกันหมดทั้งสิ้น
อัพพะยาปัชฌา	จงเป็นสุข ๆ เถิด อย่าได้มีความเจ็บไข้ ลำบากกาย ลำบากใจเลย
สัพเพ สัตตา	สัตว์ทั้งหลายที่เป็นเพื่อน ทุกข์ เกิด แก่ เจ็บ ตายด้วยกันหมดทั้งสิ้น
อะนีฆา	จงเป็นสุข ๆ เถิด อย่าได้มีความทุกข์กาย ทุกข์ใจเลย
สัพเพ สัตตา	สัตว์ทั้งหลายที่เป็นเพื่อน ทุกข์ เกิด แก่ เจ็บ ตายด้วยกันหมดทั้งสิ้น
สุขี อัตตานัง ปะริหะรันตุ	จงมีความสุขกาย สุขใจ รักษาตนให้พ้นจากทุกข์ภัย อันตรายทั้งสิ้นเถิด

คำทำวัตรเย็น

คำบูชาพระ และปุพพภาคนมการ ใช้อย่างเดียวกับคำทำวัตรเช้า

◎ หัวหน้านำทำวัตรเย็นว่า หนฺทานิ มยํ ตํ ภควนฺตํ วาจาย อภิคายิตุํ ปุพฺพภาคนมการญฺเจว พุทฺธานุสฺสตินยญฺจ กโรม เส ฯ

เรารับว่า นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส ฯ (๓ หน) แล้วว่า ตํ โข ปน ภควนฺตํ เอวํกลฺยาโณ กิตฺติสทฺโท อพฺภุคฺคโต, อิติปิ โส ภควา อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺโธ วิชฺชาจรณสมฺปนฺโน สุคโต โลกวิทู, อนุตฺตโร ปุริสทมฺมสารถิ สตฺถา เทวมนุสฺสานํ พุทฺโธ ภควาติ ฯ หยุดระลึกความตามที่มาในปาฐะที่ว่ามาย่อหรือพิสดารตามควร แล้วสวดพุทธาภิคีติดังนี้ ฯ

หันทะ มะยัง พุทธาภิคีติง กะโรมะ เส ฯ

พุทธ์วาระหันตะวะระตาทิคุณาภิยุตโต

สุทธาภิญาณะกะรุณาหิ สะมาคะตัตโต
โพเธสิ โย สุชะนะตัง กะมะลังวะ สูโร
วันทามะหัง ตะมะระณัง สิระสา ชิเนนทัง ฯ

พุทโธ โย สัพพะปาณีนัง สะระณัง เขมะมุตตะมัง ปะฐะมานุสสะติฏฐานัง วันทามิ ตัง สิเรนะหัง พุทธัสสาหัส๎มิ ทาโส วะ พุทโธ เม สามิกิสสะโร พุทโธ ทุกขัสสะ ฆาตา จะ วิธาตา จะ หิตัสสะ เม พุทธัสสาหัง นิยยาเทมิ สะรีรัญชีวิตัญจิทัง วันทันโตหัง จะริสสามิ พุทธัสเสวะ สุโพธิตัง นัตถิ เม สะระณัง อัญญัง พุทโธ เม สะระณัง วะรัง เอเตนะ สัจจะวัชเชนะ วัฑเฒยยัง สัตถุ สาสะเน พุทธัง เม วันทะมาเนนะ ยัง ปุญญัง ปะสุตัง อิธะ สัพเพปิ อันตะรายา เม มาเหสุง ตัสสะ เตชะสา ฯ

(จบคาถานี้แล้ว กราบลงหน ๑ หมอบลงว่า)

กาเยนะ วาจายะ วะ เจตะสา วา
พุทเธ กุกัมมัง ปะกะตัง มะยา ยัง
พุทโธ ปะฏิคคัณหะตุ อัจจะยันตัง

กาลันตะเร สังวะริตุง วะ พุทเธ ฯ

(จบแล้วนั่งว่า ธัมมานุสสะตินะยะปาฐะดังนี้)

สวากขาโต ภะคะวะตา ธัมโม สันทิฏฐิโก อะกาลิโก เอหิปัสสิโก โอปะนะยิโก ปัจจัตตัง เวทิตัพโพ วิญญูหีติ ฯ

(หยุดระลึกความตามปาฐะที่ว่ามาย่อหรือพิสดาร ตามสมควร แล้วสวดธัมมาภิคีติ ดังนี้

สวากขาตะตาทิคุณะโยคะวะเสนะ เสยโย

โย มัคคะปากะปะริยัตติวิโมกขะเภโท

ธัมโม กุโลกะปะตะนา ตะทะธาริธารี

วันทามะหัง ตะมะหะรัง วะระธัมมะเมตัง ฯ

ธัมโม โย สัพพะปาณีนัง สะระณง เขมะมุตตะมัง ทุติยานุสสะติฏฐานัง วันทามิ ตัง สิเรนะหัง ธัมมัสสาหัสมิ ทาโส วะ ธัมโม เม สามิกิสสะโร ธัมโม ทุกขัสสะ ฆาตา จะ วิธาตา จะ หิตัสสะ เม ธัมมัสสาหัง นิยยาเทมิ สะรีรัญชีวิตัญจิทัง วันทันโตหัง จะริสสามิ ธัมมัสเสวะ สุธัมมะตัง นัตถิ เม

สะระณัง อัญญัง ธัมโม เม สะระณัง วะรัง เอเตนะ สัจจะวัชเชนะ วัฑเฒยยัง สัตถุ สาสะเน ธัมมัง เม วันทะมาเนนะ ยัง ปุญญัง ปะสุตัง อิธะ สัพเพปิ อันตะรายา เม มา เหสุง ตัสสะ เตชะสา ฯ

(จบคาถานี้แล้ว กราบลงหน ๑ หมอบลงว่า)

กาเยนะ วาจายะ วะ เจตะสา วา
ธัมเม กุกัมมัง ปะกะตัง มะยา ยัง
ธัมโม ปะฏิคคัณหะตุ อัจจะยันตัง
กาลันตะเร สังวะริตุง วะ ธัมเม ฯ

(จบแล้วนั่งว่า สังฆานุสสะตินะยะปาฐะ ดังนี้)

สุปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ อุชุปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ ญายะปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ สามีจิปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ ฯ ยะทิทัง จัตตาริ ปุริสะยุคานิ อัฏฐะ ปุริสะปุคคะลา เอสะ ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ อาหุเนยโย ปาหุเนยโย ทักขิเณยโย อัญชะลิกะระณีโย อะนุตตะรัง ปุญญักเขตตัง โลกัสสาติ ฯ

(หยุดระลึกความตามที่มาในปาฐะที่ว่าย่อหรือพิสดารตามสมควร แล้วสวดสังฆาภิคีติ ดังนี้)

สัทธัมมะโช สุปะฏิปัตติคุณาทิยุตโต
โยฏฐัพพิโธ อะริยะปุคคะละสังฆะเสฏโฐ
สีลาทิธัมมะปะวะราสะยะกายะจิตโต
วันทามะหัง ตะมะริยานะคะณัง สุสุทธัง ฯ

สังโฆ โย สัพพะปาณีนัง สะระณัง เขมะมุตตะมัง ตะติยานุสสะติฏฐานัง วันทามิ ตัง สิเรนะหัง สังฆัสสาหัสมิ ทาโส วะ สังโฆ เม สามิกิสสะโร สังโฆ ทุกขัสสะ ฆาตา จะ วิธาตา จะ หิตัสสะ เม สังฆัสสาหัง นิยยาเทมิ สะรีรัญชีวิตัญจิทัง วันทันโตหัง จะริสสามิ สังฆัสโสปะฏิปันนะตัง นัตถิ เม สะระณัง อัญญัง สังโฆ เม สะระณัง วะรัง เอเตนะ สัจจะวัชเชนะ วัฑเฒยยัง สัตถุสาสะเน สังฆัง เม วันทะมาเนนะ ยัง ปุญญัง ปะสุตัง อิธะ สัพเพปิ อันตะรายา เม มาเหสุง ตัสสะ เตชะสา ฯ

(จบคาถานี้แล้ว กราบลงหน ๑ หมอบลงว่า)

กาเยนะ วาจายะ วะ เจตะสา วา
สังเฆ กุกัมมัง ปะกะตัง มะยา ยัง
สังโฆ ปะฏิคคัณหะตุ อัจจะยันตัง
กาลันตะเร สังวะริตุง วะ สังเฆ ฯ

(สตรีเล่าบ่นและสวดแปลกอย่างนี้ "พุทธัสสาหัสมิ ทาสี วะ ฯ ธัมมัสสาหัสมิ ทาสี วะ ฯ สังฆัสสาหัสมิ ทาสีวะ ฯ วันทันตีหัง ฯ "พุทธัง เม วันทะมานายะฯ ธัมมัง เม วันทะมานายะ ฯ สังฆัง เม วันทะมานายะ" ถ้าคฤหัสถ์ทั้งบุรุษสตรีสวดมีความรังเกียจด้วยอสภาวะนิรุตินึ่งอยู่ บุรุษจะสวดว่า "วันทะมาโน จะริสสามิ" สตรีจะสวดว่า "วันทะมานา จะริสสามิ" ดังนี้ พร้อมกันไป ดัง คะโต คะตา ฉะนั้น ก็ควรแปลว่าไหว้อยู่เหมือนกัน)

ธาตุปะฏิกูละปัจจะเวกขะณะวิธี

ยะถาปัจจะยัง ปะวัตตะมานัง ธาตุมัตตะเมเวตัง ยะทิทัง จีวะรัง ฯ ตะทุปะภุญชะโก จะ ปุคคะโล ธาตุ-

มัตตะโก นิสสัตโต นิชชีโว สุญโญฯ สัพพานิ ปะนะ อิมานิ จีวะรานิ อะชิคุจฉะนิยานิ อิมัง ปูติกายัง ปัต๎วา อะติวิยะ ชิคุจฉะนิยานิ ชายันติฯ

ยะถาปัจจะยัง ปะวัตตะมานัง ธาตุมัตตะเมเวตัง ยะทิทัง ปิณฑะปาโตฯ ตะทุปะภุญชะโก จะ ปุคคะโล ธาตุมัตตะโก นิสสัตโต นิชชีโว สุญโญฯ สัพโพ ปะนายัง ปิณฑะปาโต อะชิคุจฉะนิโย อิมัง ปูติกายัง ปัต๎วา อะติวิยะ ชิคุจฉะนิโย ชายะติฯ

ยะถาปัจจะยัง ปะวัตตะมานัง ธาตุมัตตะเมเวตัง ยะทิทัง เสนาสะนังฯ ตะทุปะภุญชะโก จะ ปุคคะโล ธาตุมัตตะโก นิสสัตโต นิชชีโว สุญโญฯ สัพพานิ ปะนะ อิมานิ เสนาสะนานิ อะชิคุจฉะนิยานิ อิมัง ปูติกายัง ปัต๎วา อะติวิยะ ชิคุจฉะนิยานิ ชายันติฯ

ยะถาปัจจะยัง ปะวัตตะมานัง ธาตุมัตตะเมเวตัง ยะทิทัง คิลานะปัจจะยะเภสัชชะปะริกขาโรฯ ตะทุปะภุญชะโก จะ ปุคคะโล ธาตุมัตตะโก นิสสัตโต นิชชีโว สุญโญฯ สัพโพ ปะนายัง คิลานะปัจจะยะเภสัชชะ-

ปะริกขาโร อะชิคุจฉะนิโย อิมัง ปูติกายัง ปัตวา อะติวิยะ ชิคุจฉะนิโย ชายะติฯ

อะตีตะปัจจะเวกขะณะวิธี

อัชชะ มะยา อะปัจจะเวกขิตวา ยัง จีวะรัง ปะริภุตตัง ตัง ยาวะเทวะ สีตัสสะ ปะฏิฆาตายะ อุณหัสสะ ปะฏิฆาตายะ ฑังสะมะกะสะวาตาตะปะสิริงสะปะสัมผัส-สานัง ปะฏิฆาตายะ ยาวะเทวะ หิริโกปีนะปะฏิจฉาทะ-นัตถังฯ

อัชชะ มะยา อะปัจจะเวกขิตวา โย ปิณฑะปาโต ปะริภุตโต โส เนวะ ทะวายะ นะ มะทายะ นะ มัณฑะนายะ นะ วิภูสะนายะ ยาวะเทวะ อิมัสสะ กายัสสะ ฐิติยา ยาปะนายะ วิหิงสุปะระติยา พรัหมะจะริยา นุคคะหายะ อิติ ปุราณัญจะ เวทะนัง ปะฏิหังขามิ นะวัญจะ เวทะนัง นะ อุปปาเทสสามิ ยาตรา จะ เม ภะวิสสะติ อะนะวัชชะตา จะ ผาสุวิหาโร จาติฯ

อัชชะ มะยา อะปัจจะเวกขิตวา ยัง เสนาสะนัง ปะริภุตตัง ตัง ยาวะเทวะ สีตัสสะ ปะฏิฆาตายะ อุณ-

หัสสะ ปะฏิฆาตายะ ฑังสะมะกะสะวาตาตะปะสิริงสะปะสัมผัสสานัง ปะฏิฆาตายะ ยาวะเทวะ อุตุปะริสสะยะวิโนทะนัง ปะฏิสัลลานารามัตถังฯ

อัชชะ มะยา อะปั๎จจะเวกขิต๎วา โย คิลานะปั๎จจะยะเภสัชชะปะริกขาโร ปะริภุตโต โส ยาวะเทวะ อุปปั๎นนานัง เวยยาพาธิกานัง เวทะนานัง ปะฏิฆาตายะ อัพยาปั๎ชฌะปะระมะตายาติฯ

ระตะนะสุตตัง

ยานีธะ ภูตานิ สะมาคะตานิ ภุมมานิ วา ยานิวะ อันตะลิกเข สัพเพวะ ภูตา สุมะนา ภะวันตุ อะโถปิ สักกัจจะ สุณันตุ ภาสิตัง ต๎สม๎า หิ ภูตา นิสาเมถะ สัพเพ เมตตัง กะโรถะ มานุสิยา ปะชายะ ทิวา จะ รัตโต จะ หะรันติ เย พะลิง ต๎สม๎า หิ เน รักขะถะ อัปปะมัตตาฯ ยังกิญจิ วิตตัง อิธะ วา หุรัง วา สัคเคสุ วา ยัง ระตะนัง ปะณีตัง นะ โน สะมัง อัตถิ ตะถาคะเตนะ อิทัมปิ พุทเธ ระตะนัง ปะณีตัง เอเตนะ

สัจเจนะ สุวัตถิ โหตุฯ ขะยัง วิราคัง อะมะตัง ปะณีตัง ยะทัชฌะคา สักยะมุนี สะมาหิโต นะ เตนะ ธัมเมนะ สะมัตถิ กิญจิ อิทัมปิ ธัมเม ระตะนัง ปะณีตัง เอเตนะ สัจเจนะ สุวัตถิ โหตุฯ ยัมพุทธะเสฏโฐ ปะริวัณณะยี สุจิง สะมาธิมานันตะริกัญญะมาหุ สะมาธินา เตนะ สะโม นะ วิชชะติ อิทัมปิ ธัมเม ระตะนัง ปะณีตัง เอเตนะ สัจเจนะ สุวัตถิ โหตุฯ เย ปุคคะลา อัฏฐะ สะตัง ปะสัฏฐา จัตตาริ เอตานิ ยุคานิ โหนติ เต ทักขิเณยยา สุคะตัสสะ สาวะกา เอเตสุ ทินนานิ มะหัปผะลานิ อิทัมปิ สังเฆ ระตะนัง ปะณีตัง เอเตนะ สัจเจนะ สุวัตถิ โหตุฯ เย สุปปะยุตตา มะนะสา ทัฬหะนะ นิกกามิโน โคตะมะสาสะนัมหิ เต ปัตติปัตตา อะมะตัง วิคัยหะ ลัทธา มุธา นิพพุติง ภุญชะมานา อิทัมปิ สังเฆ ระตะนัง ปะณีตัง เอเตนะ สัจเจนะ สุวัตถิ โหตุฯ ยะถินทะขีโล ปะฐะวิง สิโต สิยา จะตุพภิ วาเตภิ อะสัมปะกัมปิโย ตะถูปะมัง สัปปุริสัง วะทามิ โย อะริยะสัจจานิ อะเวจจะ ปัสสะติ อิทัมปิ

สังเฆ ระตะนัง ปะณีตัง เอเตนะ สัจเจนะ สุวัตถิ โหตุ ฯ เย อะริยะสัจจานิ วิภาวะยันติ คัมภีระปัญญเญนะ สุเทสิ-ตานิ กิญจาปิ เต โหนติ ภุสัปปะมัตตา นะ เต ภะวัง อัฏฐะมะมาทิยันติ อิทัมปิ สังเฆ ระตะนัง ปะณีตัง เอเตนะ สัจเจนะ สุวัตถิ โหตุ ฯ สะหาวัสสะ ทัสสะนะ-สัมปะทายะ ตะยัสสุ ธัมมา ชะหิตา ภะวันติ สักกายะ-ทิฏฐิ วิจิกิจฉิตัญจะ สีลัพพะตัง วาปิ ยะทัตถิ กิญจิ จะตูหะปาเยหิ จะ วิปปะมุตโต ฉะจาภิฐานานิ อะภัพโพ กาตุง อิทัมปิ สังเฆ ระตะนัง ปะณีตัง เอเตนะ สัจเจนะ สุวัตถิ โหตุ ฯ กิญจาปิ โส กัมมัง กะโรติ ปาปะกัง กาเยนะ วาจายุทะ เจตะสา วา อะภัพโพ โส ตัสสะ ปะฏิจฉะทายะ อะภัพพะตา ทิฏฐะปะทัสสะ วุตตา อิทัมปิ สังเฆ ระตะนัง ปะณีตัง เอเตนะ สัจเจนะ สุวัตถิ โหตุ ฯ วะนัปปะคุมเพ ยะถา ผุสสิตัคเค คิมหานะ มาเส ปะฐะมัสมิง คิมเห ตะถูปะมัง ธัมมะวะรัง อะเทสะยิ นิพพานะคามิง ปะระมัง หิตายะ อิทัมปิ พุทเธ ระตะนัง ปะณีตัง เอเตนะ สัจเจนะ สุวัตถิ

โหตุ ฯ วะโร วะรัญญู วะระโท วะราหะโร อะนุตตะโร ธัมมะวะรัง อะเทสะยิ อิทัมปิ พุทเธ ระตะนัง ปะณีตัง เอเตนะ สัจเจนะ สุวัตถิ โหตุ ฯ ขีณัง ปุราณัง นะวัง นัตถิ สัมภะวัง วิรัตตะจิตตายะติเก ภะวัสมิง เต ขีณะพีชา อะวิรุฬหิฉันทา นิพพันติ ธีรา ยะถายัมปะทีโป อิทัมปิ สังเฆ ระตะนัง ปะณีตัง เอเตนะ สัจเจนะ สุวัตถิ โหตุ ฯ

ยานีธะ ภูตานิ สะมาคะตานิ ภุมมานิ วา ยานิวะ อันตะลิกเข ตะถาคะตัง เทวะมะนุสสะปูชิตัง พุทธัง นะมัสสามะ สุวัตถิ โหตุ ฯ ยานีธะ ภูตานิ สะมาคะตานิ ภุมมานิ วา ยานิวะ อันตะลิกเข ตะถาคะตัง เทวะมะนุส-สะปูชิตัง ธัมมัง นะมัสสามะ สุวัตถิ โหตุ ฯ ยานีธะ ภูตานิ สะมาคะตานิ ภุมมานิ วา ยานิวะ อันตะลิกเข ตะถาคะตัง เทวะมะนุสสะปูชิตัง สังฆัง นะมัสสามะ สุวัตถิ โหตุ ฯ

อัปปะสันเนหิ นาถัสสะ สาสะเน สาธุสัมมะเต อะมะนุสเสหิ จัณเฑหิ สะทา กิพพิสะการิภิ

ปะริสานัญจะตัสส้นะมะหิงสายะ จะ คุตติยา ยันเทเสสิ มะหาวีโร ปะริตตันตัมภะณามะ เห

อาฏานาฏิยะปะริตตัง

วิปั๋สสิสสะ นะมัตถุ จักขุมันตัสสะ สิรีมะโต สิขิสสะปิ นะมัตถุ สัพพะภูตานุกัมปิโน เวสสะภุสสะ นะมัตถุ นหาตะกัสสะ ตะปั๋สสิโน นะมัตถุ กะกุสันธัสสะ มาระเสนัปปะมัททิโน โกนาคะมะนัสสะ นะมัตถุ พราหมะณัสสะ วุสีมะโต กัสสะปั๋สสะ นะมัตถุ วิปปะมุตตัสสะ สัพพะธิ อังคีระสัสสะ นะมัตถุ สักยะปุตตัสสะ สิรีมะโต โย อิมัง ธัมมะมะเทเสสิ สัพพะทุกขา ปะนูทะนัง เยจาปิ นิพพุตา โลเก ยะถาภูตัง วิปั๋สสิสุง เต ชะนา อะปิสุณา มะหันตา วีตะสาระทา หิตัง เทวะมะนุสสานัง ยัง นะมัสสันติ โคตะมัง วิชชาจะระณะสัมปั๋นนัง มะหันตัง วีตะสาระทัง วิชชาจะระณะสัมปั๋นนัง พุทธัง วันทามะ โคตะมันติฯ

เอเต จัญเญ จะ สัมพุทธา อะเนกะสะตะโกฏิะโย สัพเพ พุทธา อะสะมะสะมา สัพเพ พุทธา มะหิทธิกา

สัพเพ ทะสะพะลูเปตา เวสารัชเชหุปาคะตา สัพเพ เต ปะฏิชานันติ อาสะภัณฐานะมุตตะมัง สีหะนาทัง นะทันเตเต ปะริสาสุ วิสาระทา พรัหมะจักกัง ปะวัต- เตนติ โลเก อัปปะฏิวัตติยัง อุเปตา พุทธะธัมเมหิ อัฏฐาระสะหิ นายะกา ทวัตติงสะลักขะณูเปตา สีตยานุ- พยัญชะนาธะรา พยามัปปะภายะ สุปปะภา สัพเพ เต มุนิกุญชะรา พุทธา สัพพัญญุโน เอเต สัพเพ ขีณาสะวา ชินา มะหัปปะภา มะหาเตชา มะหาปัญญา มะหัพพะลา มะหาการุณิกา ธีรา สัพเพสานัง สุขาวะหา ทีปา นาถา ปะติฏฐา จะ ตาณา เลณา จะ ปาณินัง คะติ พันธู มะหัสสาสา สะระณา จะ หิเตสิโน สะเทวะ- กัสสะ โลกัสสะ สัพเพ เอเต ปะรายะนา เตสาหัง สิระสา ปาเท วันทามิ ปุริสุตตะเม วะจะสา มะนะสา เจวะ วันทาเมเต ตะถาคะเต สะยะเน อาสะเน ฐาเน คะมะเน จาปิ สัพพะทาฯ สะทา สุเขนะ รักขันตุ พุทธา สันติกะรา ตุวัง เตหิ ตวัง รักขิโต สันโต มุตโต สัพพะภะเยนะ จะ สัพพะโรคะวินิมุตโต สัพพะ

สันตาปะวัชชิโต สัพพะเวระมะติกกันโต นิพพุโต จะ ตุวัง ภะวะ สัพพีติโย วิวัชชันตุ สัพพะโรโค วินัสสะตุ มา เต ภะวัตวันตะราโย สุขี ทีฆายุโก ภะวะ อะภิวา-ทะนะสีลิสสะ นิจจัง วุฑฒาปะจายิโน จัตตาโร ธัมมา วัฑฒันติ อายุ วัณโณ สุขัง พะลังฯ

ปะริตตัง ยัมภะณันตัสสะ นิสินนัฏฐานะโธวะนัง อุทะกัมปิ วินาเสติ สัพพะเมวะ ปะริสสะยัง โสตถินา คัพภะวุฏฐานัง ยัญจะ สาเธติ ตังขะเณ เถรัสสังคุลิมา-ลัสสะ โลกะนาเถนะ ภาสิตัง กัปปัฏฐายิ มะหาเตชัง ปะริตตันตัมภะณามะ เหฯ

อังคุลิมาละปะริตตัง

ยะโตหัง ภะคินี อะริยายะ ชาติยา ชาโต นาภิชานามิ สัญจิจจะ ปาณัง ชีวิตา โวโรเปตาฯ เตนะ สัจเจนะ โสตถิ เต โหตุ โสตถิ คัพภัสสะฯ

โพชฌังคะปะริตตัง

โพชฌังโค สะติสังขาโต ธัมมานัง วิจะโย ตะถา วิริยัมปีติปัสสัทธิโพชฌังคา จะ ตะถาปะเร สะมาธุเปกขะ-

โพชฌังคา สัตเตเต สัพพะทัสสินา มุนินา สัมมะทัก-ขาตา ภาวิตา พะหุลีกะตา สังวัตตันติ อะภิญญายะ นิพพานายะ จะ โพธิยา เอเตนะ สัจจะวัชเชนะ โสตถิ เต โหตุ สัพพะทาฯ เอกัสมิง สะมะเย นาโถ โมคคัลลานัญจะ กัสสะปั่ง คิลาเน ทุกขิเต ทิสวา โพชฌังเค สัตตะ เทสะยิ เต จะ ตัง อะภินันทิตวา โรคา มุจจิงสุ ตังขะเณ เอเตนะ สัจจะวัชเชนะ โสตถิ เต โหตุ สัพพะทาฯ เอกะทา ธัมมะราชาปี เคลัญเญ-นาภิปีฬิโต จุนทัตเถเรนะ ตัญเญวะ ภะณาเปตวานะ สาทะรัง สัมโมทิตวา จะ อาพาธา ตัมหา วุฏฐาสิ ฐานะโส เอเตนะ สัจจะวัชเชนะ โสตถิ เต โหตุ สัพพะทาฯ ปะหีนา เต จะ อาพาธา ติณณันนัมปี มะเหสินัง มัคคาหะตะกิเลสา วะ ปั้ตตานุปปั้ตติธัมมะตัง เอเตนะ สัจจะวัชเชนะ โสตถิ เต โหตุ สัพพะทาฯ

อะภะยะปะริตตัง

ยันทุนนิมิตตัง อะวะมังคะลัญจะ โย จามะนาโป สะกุณัสสะ สัทโท ปาปั้คคะโห ทุสสุปินัง อะกันตัง

พุทธานุภาเวนะ วินาสะเมนตุฯ ยันทุนนิมิตตัง อะวะมังคะลัญจะ โย จามะนาโป สะกุณัสสะ สัทโท ปาปั๋คคะโห ทุสสุปิ๋นัง อะกันตัง ธัมมานุภาเวนะ วินาสะเมนตุ ยันทุนนิมิตตัง อะวะมังคะลัญจะ โย จามะนาโป สะกุณัสสะ สัทโท ปาปั๋คคะโห ทุสสุปิ๋นัง อะกันตัง สังฆานุภาเวนะ วินาสะเมนตุฯ

ทุกขัปปั๋ตตา จะ นิททุกขา ภะยัปปั๋ตตา จะ นิพภะยา โสกัปปั๋ตตา จะ นิสโสกา โหนตุ สัพเพปิ ปาณิโน เอตตาวะตา จะ อัมเหหิ สัมภะตัง ปุญญะสัมปะทัง สัพเพ เทวานุโมทันตุ สัพพะสัมปั๋ตติสิทธิยา ทานัง ทะทันตุ สัทธายะ สีลัง รักขันตุ สัพพะทา ภาวะนาภิระตา โหนตุ คัจฉันตุ เทวะตาคะตาฯ

สัพเพ พุทธา พะลัปปั๋ตตา ปั๋จเจกานัญจะ ยัง พะลัง อะระหันตานัญจะ เตเชนะ รักขัง พันธามิ สัพพะโสฯ

สัพพาสีวิสะชาตีนัง ทิพพะมันตาคะทัง วิยะ ยันนาเสติ วิสัง โฆรัง เสสัญจาปิ ปะริสสะยัง อาณักเขตตัมหิ สัพพัตถะ สัพพะทา สัพพะปาณินัง สัพพะโสปิ นิวาเรติ ปะริตตันตัมภะณามะ เหฯ

ขันธะปะริตตัง

วิรูปักเขหิ เม เมตตัง เมตตัง เอราปะเถหิ เม ฉัพ๎ยาปุตเตหิ เม เมตตัง เมตตัง กัณหาโคตะมะเกหิ จะ อะปาทะเกหิ เม เมตตัง เมตตัง ทิปาทะเกหิ เม จะตุปปะเทหิ เม เมตตัง เมตตัง พะหุปปะเทหิ เม มา มัง อะปาทะโก หิงสิ มา มัง หิงสิ ทิปาทะโก มา มัง จะตุปปะโท หิงสิ มา มัง หิงสิ พะหุปปะโท สัพเพ สัตตา สัพเพ ปาณา สัพเพ ภูตา จะ เกวะลา สัพเพ ภัท๎รานิ ปัสสันตุ มา กิญจิ ปาปะมาคะมา อัปปะมาโณ พุทโธ อัปปะมาโณ ธัมโม อัปปะมาโณ สังโฆ ปะมาณะวันตานิ สิริงสะปานิ อะหิ วิจฉิกา สะตะปะที อุณณานาภี สะระพู มูสิกา กะตา เม รักขา กะตา เม ปะริตตา ปะฏิกกะมันตุ ภูตานิ

โสหัง นะโม ภะคะวะโต นะโม สัตตันนัง สัมมาสัมพุทธานัง ฯ

ปูเรนตัมโพธิสัมภาเร นิพพัตตัง โมระโยนิยัง เยนะ สังวิหิตารักขัง มะหาสัตตัง วะเนจะรา จิรัสสัง วายะมันตาปิ เนวะ สักขิงสุ คัณหิตุง พรัหมะมันตันติ อักขาตัง ปะริตตันตัมภะณามะ เห ฯ

โมระปะริตตัง

อุเทตะยัญจักขุมา เอกะราชา หะริสสะวัณโณ ปะฐะวิปปะภาโส ตัง ตัง นะมัสสามิ หะริสสะวัณณัง ปะฐะวิปปะภาสัง ตะยัชชะ คุตตา วิหะเรมุ ทิวะสัง เย พราหมะณา เวทะคุ สัพพะธัมเม เต เม นะโม เต จะ มัง ปาละยันตุ นะมัตถุ พุทธานัง นะมัตถุ โพธิยา นะโม วิมุตตานัง นะโม วิมุตติยา อิมัง โส ปะริตตัง กัตวา โมโร จะระติ เอสะนา ฯ

อะเปตะยัญจักขุมา เอกะราชา หะริสสะวัณโณ

ปะฐูะวิปปะภาโส ตัง ตัง นะมัสสามิ หะริสสะวัณณัง ปะฐูะวิปปะภาสัง ตะยัชชะ คุตตา วิหะเรมุ รัตติง เย พราหมะณา เวทะคุ สัพพะธัมเม เต เม นะโม เต จะ มัง ปาละยันตุ นะมัตถุ พุทธานัง นะมัตถุ โพธิยา นะโม วิมุตตานัง นะโม วิมุตติยา อิมัง โส ปะริตตัง กัต๎วา โมโร วาสะมะกัปปะยีติ ฯ

มหาการุณิโก นาโถ หิตาย สพฺพปาณินํ
ปูเรตฺวา ปารมี สพฺพา ปตฺโต สมฺโพธิมุตฺตมํ
เอเตน สจฺจวชฺเชน โหตุ เต ชยมงฺคลํ.
ชยนฺโต โพธิยา มูเล สกฺยานํ นนฺทิวฑฺฒโน
เอวํ ตฺวํ วิชโย โหหิ ชยสฺสุ ชยมงฺคเล
อปราชิตปลฺลงฺเก สีเส ปจวิโปกฺขเร
อภิเสเก สพฺพพุทฺธานํ อคฺคปฺปตฺโต ปโมทติ.
สุนกฺขตฺตํ สุมงฺคลํ สุปภาตํ สุหุฏฺฐิตํ
สุขโณ สุมุหุตฺโต จ สุยิฏฺฐํ พฺรหฺมจาริสุ
ปทกฺขิณํ กายกมฺมํ วาจากมฺมํ ปทกฺขิณํ
ปทกฺขิณํ มโนกมฺมํ ปณิธี เต ปทกฺขิณา

ปทกฺขิณานิ กตฺวาน   ลภนฺตตฺเถ ปทกฺขิเณ.
โส อตฺถลทฺโธ สุขิโต   วิรุโฬฺห พุทฺธสาสเน
อโรโค สุขิโต โหหิ   สห สพฺเพหิ ญาติภิ
สา อตฺถลทฺธา สุขิตา   วิรุฬฺหา พุทฺธสาสเน
อโรคา สุขิตา โหหิ   สห สพฺเพหิ ญาติภิ
เต อตฺถลทฺธา สุขิตา   วิรุฬฺหา พุทฺธสาสเน
อโรคา สุขิตา โหถ   สห สพฺเพหิ ญาติภิ.
สกฺกตฺวา พุทฺธรตนํ   โอสถํ อุตฺตมํ วรํ
หิตํ เทวมนุสฺสานํ   พุทฺธเตเชน โสตฺถินา
นสฺสนฺตุปทฺทวา สพฺเพ   ทุกฺขา วูปสเมนฺตุ เต
สกฺกตฺวา ธมฺมรตนํ   โอสถํ อุตฺตมํ วรํ
ปริฬาหูปสมนํ   ธมฺมเตเชน โสตฺถินา
นสฺสนฺตุปทฺทวา สพฺเพ   ภยา วูปสเมนฺตุ เต
สกฺกตฺวา สงฺฆรตนํ   โอสถํ อุตฺตมํ วรํ
อาหุเนยฺยํ ปาหุเนยฺยํ   สงฺฆเตเชน โสตฺถินา
นสฺสนฺตุปทฺทวา สพฺเพ   โรคา วูปสเมนฺตุ เต
นตฺถิ เม สรณํ อญฺญํ   พุทฺโธ เม สรณํ วรํ

เอเตน สจฺจวชฺเชน โหตุ เต ชยมงฺคลํ
นตฺถิ เม สรณํ อญฺญํ ธมฺโม เม สรณํ วรํ
เอเตน สจฺจวชฺเชน โหตุ เต ชยมงฺคลํ
นตฺถิ เม สรณํ อญฺญํ สงฺโฆ เม สรณํ วรํ
เอเตน สจฺจวชฺเชน โหตุ เต ชยมงฺคลํ
ยงฺกิญฺจิ รตนํ โลเก วิชฺชติ วิวิธํ ปุถุ
รตนํ พุทฺธสมํ นตฺถิ ตสฺมา โสตฺถี ภวนฺตุ เต
ยงฺกิญฺจิ รตนํ โลเก วิชฺชติ วิวิธํ ปุถุ
รตนํ ธมฺมสมํ นตฺถิ ตสฺมา โสตฺถี ภวนฺตุ เต
ยงฺกิญฺจิ รตนํ โลเก วิชฺชติ วิวิธํ ปุถุ
รตนํ สงฺฆสมํ นตฺถิ ตสฺมา โสตฺถี ภวนฺตุ เต.

มงคลจักรวาฬใหญ่

สิริธิติมติเตโชชยสิทฺธิมหิทฺธิมหาคุณาปริมิตปุญฺญาธิการสฺส สพฺพนฺตรายนิวารณสมตฺถสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส ทฺวตฺตึสมหาปุริสลกฺขณานุภาเวน อสีตฺยานุพฺยญฺชนานุภาเวน อฏฺฐุตฺตรสตมงฺคลานุภาเวน ฉพฺพณฺณรํสิยานุภาเวน เกตุมาลานุภาเวน ทสปาร-

มิตานุภาเวน ทสอุปปารมิตานุภาเวน ทสปรมตฺถปาร-
มิตานุภาเวน สีลสมาธิปญฺญานุภาเวน พุทฺธานุภาเวน
ธมฺมานุภาเวน สงฺฆานุภาเวน เตชานุภาเวน อิทฺธา-
นุภาเวน พลานุภาเวน เญยฺยธมฺมานุภาเวน จตุราสี-
ติสหสฺสธมฺมกฺขนฺธานุภาเวน นวโลกุตฺตรธมฺมานุภาเวน
อฏฺฐงฺคิกมคฺคานุภาเวน อฏฺฐสมาปตฺติยานุภาเวน
ฉฬภิญฺญานุภาเวน จตุสจฺจญาณานุภาเวน ทสพล-
ญาณานุภาเวน สพฺพญฺญุตญาณานุภาเวน เมตฺตากรุณา
มุทิตาอุเปกฺขานุภาเวน สพฺพปริตฺตานุภาเวน รต-
นตฺตยสรณานุภาเวน ตุยฺหํ สพฺพโรคโสกุปทฺทวทุกฺข-
โทมนสฺสุปายาสา วินสฺสนฺตุ สพฺพอนฺตรายาปิ วินสฺสนฺตุ
สพฺพสงฺกปฺปา ตุยฺหํ สมิชฺฌนฺตุ ทีฆายุตา ตุยฺหํ โหตุ
สตวสฺสชีเวน สมงฺคิโก โหตุ สพฺพทา อากาสปพฺพต-
วนภูมิคงฺคามหาสมุทฺทา อารกฺขกา เทวตา สทา
ตุเมฺห อนุรกฺขนฺตุ.

ภวตุ สพฺพมงฺคลํ รกฺขนฺตุ สพฺพเทวตา
สพฺพพุทฺธานุภาเวน สทา โสตฺถี ภวนฺตุ เต.

ภวตุ สพฺพมงฺคลํ รกฺขนฺตุ สพฺพเทวตา
สพฺพธมฺมานุภาเวน สทา โสตฺถี ภวนฺตุ เต.
ภวตุ สพฺพมงฺคลํ รกฺขนฺตุ สพฺพเทวตา
สพฺพสงฺฆานุภาเวน สทา โสตฺถี ภวนฺตุ เต.
นกฺขตฺตยกฺขภูตานํ ปาปคฺคหนิวารณา
ปริตฺตสฺสานุภาเวน หนฺตฺวา เตสํ อุปทฺทเว
นกฺขตฺตยกฺขภูตานํ ปาปคฺคหนิวารณา
ปริตฺตสฺสานุภาเวน หนฺตฺวา เตสํ อุปทฺทเว
นกฺขตฺตยกฺขภูตานํ ปาปคฺคหนิวารณา
ปริตฺตสฺสานุภาเวน หนฺตฺวา เตสํ อุปทฺทเว.

จุลฺลราชปริตฺตํ สตฺตปริตฺตํ นิฏฺฐิตํ.

มารยาทไทย

หลักทั่วไป

การแสดงมารยาทอันเป็นประเพณีไทยนี้ ไม่แต่แสดงอิริยาบถได้ถูกต้องเท่านั้น ยังต้องประกอบด้วย

๑. กิริยาสุภาพเรียบร้อย รวมทั้งการตกแต่งร่างกาย เช่น เสื้อผ้า หน้าตา ตลอดจนทรงผม เป็นต้น ให้ถูกระเบียบ สมส่วน

๒. อิริยาบถอยู่ในท่าธรรมดา ไม่ฝืน องอาจ แต่ไม่แข็งกระด้าง สุภาพ ไม่หัวเราะเปิดเผยหรือหลุกหลิก และไม่กระดากอาย

๓. การแสดงมารยาทงดงามไม่จำเป็นต้องช้าจนเกินควร แต่ต้องไม่ลุกลน

สำหรับหลักทั่วไปของมารยาทไทยนี้ ได้แยกตามประเภทอิริยาบถต่าง ๆ ดังนี้

ก. การยืนเฉพาะหน้าผู้ใหญ่

ถ้าไม่จำเป็นไม่ควรยืนตรงหน้าผู้ใหญ่ ควรยืนเฉียงทางใดทางหนึ่ง ทำได้สองวิธี คือ

๑. ยืนตรง ขาชิด ปลายเท้าห่างกันเล็กน้อย มือทั้งสองแนบข้าง

๒. ยืนค้อมส่วนบนตั้งแต่เอวขึ้นไปเล็กน้อย มือประสาน

การประสานมือ ทำได้ ๒ วิธี คือ

(ก) คว่ำมือซ้อนกัน จะเป็นมือไหนทับมือไหนก็ได้

(ข) หงายมือทั้งสอง สอดนิ้วเข้าระหว่างร่องนิ้ว ของแต่ละมือ

ข. เดินตามลำพัง

เดินอย่างสุภาพ หลังตรง ช่วงก้าวไม่ยาวหรือสั้นเกินไป แกว่งแขนพองาม ถ้าเป็นสตรี ควรระมัดระวังสะโพกเป็นไปตามปกติ

ค. เดินตามผู้ใหญ่

เดินเยื้องไปทางซ้ายข้างหลังผู้ใหญ่ ห่างประมาณหนึ่งถึงสองฟุต ไม่เดินเหมือนเดินตามลำพัง ให้อยู่ในลักษณะนอบน้อม ถ้าเป็นการเดินในระยะใกล้ มือควรประสานกัน

ง. เดินเข้าสู่ที่ชุมนุม

๑. เข้าสู่ที่ชุมชนที่นั่งเก้าอี้

(ก) เดินเข้าไปอย่างสุภาพ

(ข) เมื่อผ่านผู้ที่นั่งอยู่ก่อน ก้มตัวเล็กน้อย ถ้าผู้นั่งเป็นผู้มีอาวุโสมากก็ก้มตัวมาก อย่าให้เสื้อผ้าหรือร่างกายไปกรายผู้อื่น

(ค) ถ้าไม่มีการกำหนดที่นั่ง ก็นั่งเก้าอี้ที่สมควรโดยสุภาพ อย่าลากเก้าอี้ให้ดัง หรือโยกย้ายเก้าอี้จากที่ประดับไว้ ถ้าเป็นที่นั่งที่กำหนดไว้ก็นั่งตามที่ของตน

๒. เข้าสู่ที่ชุมนุมที่นั่งกับพื้น

(ก) เดินอย่างสุภาพ

(ข) เมื่อผ่านผู้ที่นั่งให้ก้มตัวมากหรือน้อยสุดแต่ระยะใกล้ไกล หรือผู้นั่งมีอาวุโสมากหรือน้อย ระวังอย่าให้เสื้อผ้าหรือส่วนของร่างกายไปกรายผู้อื่น

(ค) ผ่านแล้วเดินตามธรรมดา

(ง) ถ้าผ่านระยะใกล้มาก ใช้ "เดินเข่า"

จ. นั่งเก้าอี้

นั่งตัวตรง หลังพิงพนักเก้าอี้ เท้าชิด เข่าชิด มือขวาวางบนหน้าขา ถ้าเป็นเก้าอี้มีเท้าแขน เมื่อนั่งตามลำพังจะเอาแขนพาดเท้าแขนได้ ไม่ควรนั่งเอาปลายเท้าหรือขาไขว้กัน อย่า "ไขว่ห้าง" ควรนั่งเต็มเก้าอี้ อย่านั่งโดยยกเก้าอี้ให้โยกหน้าหรือเอนหลัง ถ้าเป็นหญิงต้องระมัดระวังเครื่องแต่งกายอย่าให้ประเจิดประเจ้อ

ฉ. นั่งกับพื้น

(๑) นั่งตามลำพัง

นั่งพับเพียบในลักษณะสุภาพ ยืดตัว ไม่ต้องเก็บปลายเท้า แต่อย่าเหยียดเท้า มือไว้บนตักก็ได้ ผู้หญิง

จะนั่งเท้าแขนก็ได้ การเท้าแขนอย่าเอาท้องแขนไว้ข้างหน้า ให้ปลายมืออยู่ข้างหน้า ผู้ชายไม่ควรนั่งเท้าแขน นั่งปล่อยแขนได้

(๒) นั่งต่อหน้าผู้ใหญ่

นั่งพับเพียบเช่นเดียวกับนั่งตามลำพัง แต่น้อมตัวเล็กน้อย และเก็บปลายเท้า มือประสาน

การแสดงความเคารพ

ก. แสดงความเคารพเมื่อยืน

ทำได้หลายแบบ เช่น "วันทยหัตถ์" ในกรณีแต่งเครื่องแบบสวมหมวก "ก้มศีรษะ" สำหรับชายในกรณีแต่งเครื่องแบบ หรือไม่ก็ตามแต่ไม่ได้ใส่หมวก "เปิดหมวก" ในกรณีที่ไม่ได้แต่งเครื่องแบบแต่มีหมวก (เฉพาะชาย) "ไหว้" อันเป็นมารยาทไทยใช้ได้ทั้งชายและหญิง

การไหว้

อิริยาบถไหว้ มือสองข้างประนม นิ้วชิดกัน

ปลายนิ้วจรดกัน ไม่แยกปลายนิ้วออกจากกัน ยกมือขึ้นระดับ :–

(๑) เสมออก สำหรับผู้มีฐานะเสมอกัน หรือรับไหว้ผู้น้อย ไม่ต้องน้อมศีรษะ หรือก้มศีรษะก็ก้มเล็กน้อย

(๒) เสมอจมูก สำหรับผู้มีฐานะเสมอกันหรือผู้มีอาวุโสกว่า การก้มศีรษะแล้วแต่อาวุโสของผู้ที่จะไหว้ สำหรับผู้ที่มีอาวุโสกว่ามาก ขณะไหว้ต้องน้อมตัวและก้มศีรษะลงให้ปลายนิ้วจรดจมูกขณะไหว้ ผู้มีอาวุโสก็ต้องรับไหว้เสมอ

(๓) จรดหน้าผาก เฉพาะไหว้พระภิกษุ หรือพระพุทธรูป ไหว้ตรง ๆ ไม่ใช่ไหว้เอียงซ้ายหรือเอียงขวา

ข. การแสดงความเคารพเมื่อนั่งกับพื้น

ถ้าผู้ที่จะเคารพเป็นผู้มีอาวุโสพอสมควร ก็นั่งพับเพียบเก็บเท้า ยกมือไหว้พร้อมกับน้อมตัวก้มศีรษะ

การกราบ

ถ้าเป็นผู้มีอาวุโสมาก ใช้กราบ ทำอิริยาบถเช่นเดียวกับการหมอบ แต่มือไม่ประสาน มือประนมวางตั้งลงบนพื้น แล้วก้มศีรษะลงไปให้หน้าผากแตะสันมือทำครั้งเดียว ถ้าเป็นผู้มีอาวุโสมาก เมื่อกราบแล้วควรหมอบอยู่ มือประสานหรือประนมแล้วแต่กรณี

การกราบแบบเบญจางคประดิษฐ์

ความจริงการกราบพระที่ถูกต้อง จะต้องกราบแบบเบญจางคประดิษฐ์เสมอ การกราบนี้หมายถึงให้ส่วนของร่างกาย ๕ ส่วน จรดพื้น คือ หน้าผาก ๑ ฝ่ามือ ๒ เข่า ๒ กระทำดังนี้

(๑) นั่งคุกเข่าปลายเท้าตั้ง

(๒) ยกมือขึ้นประนมในท่าไหว้ ให้หัวแม่มือจรดกลางหน้าผาก (ลักษณะนี้ปลายนิ้วจะสูงกว่าศีรษะ)

(๓) ก้มลงกราบโดยให้แขนทั้งสองข้างลง

พร้อมกัน มือทั้งสองคว่ำ วางห่างกันเล็กน้อย พอให้หน้าผากจรดพื้นได้

(๔) แล้วลุกขึ้นนั่งในท่าคุกเข่า

(๕) กราบลักษณะนี้ต่อไปจนครบสามครั้ง

(๖) ไหว้ โดยให้หัวแม่มือจรดกลางหน้าผากอีกครั้งหนึ่งแล้วลดตัวลงนั่งในท่าปกติ.

พระคาถาชินปัญชรสูตร ฯ

ชยาสนากตา พุทฺธา เชตฺวา มารํ สวาหนํ
จตุสจฺจาสภํ รสํ เย ปีวึสุ นราสภา
ตณฺหงฺกราทโย พุทฺธา อฏฺฐวีสติ นายกา
สพฺเพ ปติฏฺฐิตา มยฺหํ มตฺถเก เต มุนิสฺสรา
สีเส ปติฏฺฐิโต มยฺหํ พุทฺโธ ธมฺโม ทฺวิโลจเน
สงฺโฆ ปติฏฺฐิโต มยฺหํ อุเร สพฺพคุณากโร
หทเย เม อนุรุทฺโธ สารีปุตฺโต จ ทกฺขิเณ
โกณฺฑญฺโญ ปิฏฺฐิภาคสฺมึ โมคฺคลฺลาโน จ วามเก
ทกฺขิเณ สวเน มยฺหํ อาสุํ อานนฺทราหุโล
กสฺสโป จ มหานาโม อาภาสุํ วามโสตเก
เกเสนฺเต ปิฏฺฐิภาคสฺมึ สุริโยว ปภงฺกโร
นิสินฺโน สิริสมฺปนฺโน โสภิโต มุนิปุงฺคโว
กุมารกสฺสโป เถโร มเหสี จิตฺตวาทโก
โส มยฺหํ วทเน นิจฺจํ ปติฏฺฐาสิ คุณากโร
ปุณฺโณ องฺคุลิมาโล จ อุปาลินนฺทสีวลี

เถรา ปญฺจ อิเม ชาตา นลาเต ติลกา มม
เสสาสีติ มหาเถรา วิชิตา ชินสาวกา
เอเตสีติ มหาเถรา ชิตวนฺโต ชิโนรสา
ชลนฺตา สีลเตเชน องฺคมงฺเคสุ สณฺฐิตา
รตนํ ปุรโต อาสิ ทกฺขิเณ เมตฺตสุตฺตกํ
ธชคฺคํ ปจฺฉโต อาสิ วาเม องฺคุลิมาลกํ
ขนฺธโมรปริตฺตญฺจ อาฏานาฏิยสุตฺตกํ
อากาเส ฉทนํ อาสิ เสสา ปาการสณฺฐิตา
ชินา นานาพลสํยุตฺตา สตฺตปฺปาการลงฺกตา
วาตปิตฺตาทิสญฺชาตา พาหิรชฺฌตฺตุปทฺทวา
อเสสา วินยํ ยนฺตุ อนนฺตชินเตชสา
วสโต เม สกิจฺเจน สทา สมฺพุทฺธปญฺชเร
ชินปญฺชรมชฺฌมฺหิ วิหรนฺตํ มหีตเล
สทา ปาเลนฺตุ มํ สพฺเพ เต มหาปุริสาสภา
อิจฺเจวมนฺโต สุคุตฺโต สุรกฺโข ชินานุภาเวน
ชิตุปทฺทโว ธมฺมานุภาเวน ชิตาริสงฺโฆ สงฺฆานุภาเวน
ชิตนฺตราโย จรามิ สทฺธมฺมานุภาวปาลิโต ฯ

"พระคาถานี้ เป็นของสมเด็จพระพุฒาจารย์ (โต) วัดระฆัง ฯ พระราชาคณะในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ท่านเป็นผู้ทรงไว้ซึ่งอภินิหารมากมาย ได้สร้างพระผงแจกให้เป็นทานแก่บุคคลทั่วไป อำนาจของพระที่ท่านทำแจก ผู้ใดที่รับเอาไป พากันเอาไปใช้อาราธนาทำน้ำมนต์ใช้ปัดเป่าโรคภัยไข้เจ็บได้สารพัด มิหนำซ้ำยังมีอภินิหารทางเมตตามหานิยมแคล้วคลาดคงทนอีก ความเรื่องนี้ได้ทรงทราบไปถึงสมเด็จพระจอมเกล้า ฯ ถึงกับได้รับสั่งถามถึงการสร้างพระ ว่าทำอย่างไรจึงปรากฏอภินิหารถึงเพียงนี้ สมเด็จพระพุฒาจารย์ (โต) จึงถวายพระพรให้ทรงทราบ พร้อมกับถวายพระคาถาชินบัญชรสูตร ว่าได้กระทำขึ้นด้วยพระคาถามหาวิเศษบทนี้

"พระคาถานี้ มีคุณานุภาพมากหลาย ผู้ใดได้จำเริญภาวนาไว้เสมอจะเจริญยิ่งด้วยลาภยศ เจริญชนมายุยืนยาวปราศจากภัยอันตรายทั้งปวง ใช้เสกน้ำมนต์รดแก้สรรพทุกข์, โศก, โรค, ภัย, ไม่ว่าจะถูกกระทำ

คุณไสย คุณผี คุณคน ทั้งปวงแก้ได้หายสิ้น รดแก้ไข้เรื้อรัง แก้โรควิกลจริต แก้อวมงคลนิมิตได้ทุกประการ ตามแต่ปรารถนาเถิด ใช้ได้ทั้งนั้น ใช้ปลุกเสกเครื่องรางของขลัง พระเครื่อง ฯ เพิ่มอิทธิปาฏิหาริย์ขึ้นแล--------"

คำแปลพระคาถาชินบัญชรสูตร

"พระนราสภพุทธเจ้าทั้งหลาย ผู้ประทับนั่งแล้วบนชัยบัลลังก์ ทรงพิชิตพระยามาราธิราช ผู้พรั่งพร้อมด้วยเสนาราชพาหนะ แล้วทรงเสวยอมฤตรส คืออริยสัจจธรรมทั้ง ๔ ประการ เป็นผู้นำสรรพสัตว์ให้ข้ามพ้นจากกิเลสและกองทุกข์มี ๒๘ พระองค์ คือพระผู้ทรงนามว่าตัณหังกรเป็นอาทิ พระพุทธเจ้าผู้จอมมุนีทั้งหมดนั้น ข้า ฯ ขออัญเชิญมาประดิษฐานเหนือเศียรเกล้า พระพุทธเจ้าประดิษฐานอยู่บนศีรษะ พระธรรมอยู่ที่ดวงตาทั้งสอง พระสงฆ์ผู้เป็นอาการบ่อเกิดแห่งสรรพคุณอยู่ที่อก พระอนุรุทธอยู่ที่ใจ พระสารีบุตรอยู่เบื้องขวา พระโมคคัลลานอยู่เบื้องซ้าย พระ

อัญญาโกณฑัญญะอยู่เบื้องหลัง พระอานนท์กับพระราหุลอยู่ที่หูขวา พระกัสสปพระมหานามะอยู่ที่หูซ้าย มุนีผู้ประเสริฐ คือ พระโสภิตะผู้สมบูรณ์ด้วยศิริดังพระอาทิตย์ส่องแสงอยู่ที่ทุกเส้นขน ตลอดร่างทั้งข้างหน้าและข้างหลัง พระเถระกุมารกัสสปผู้แสวงบุญ ทรงคุณอันวิเศษ มีวาทะอันวิจิตรไพเราะอยู่ที่ปากเป็นประจำ พระปุณณะ พระองคุลิมาล พระอุบาลี พระนันทะ และพระสีวลี พระเถระทั้ง ๕ นี้ จงปรากฏเกิดเป็นกระแจะจุณเจิมที่หน้าผาก ส่วนพระอสีติมหาเถระที่เหลือ ผู้มีชัย และเป็นพระโอรส เป็นพระสาวกของพระพุทธองค์ผู้ทรงชัย แต่ละองค์ล้วนรุ่งเรืองไพโรจน์ด้วยเดชแห่งศีล ให้ดำรงอยู่ทั่วทุกอวัยวะน้อยใหญ่ รตนสูตรอยู่เบื้องหน้า เมตตสูตรอยู่เบื้องขวา อังคุลิมาลปริตรอยู่เบื้องซ้าย ธชัคคสูตรอยู่เบื้องหลัง ขันธปริตร โมรปริตร และอานาฏานาฏิยสูตรเป็นเครื่องกางกั้นดุจหลังคาอยู่บนนภากาศ อนึ่ง พระชินเจ้าทั้งหลายนอกจากที่ได้กล่าวมาแล้วนี้ ผู้ประกอบพร้อม

ด้วยกำลังนานาชนิด มีศีลาทิคุณอันมั่นคงคือสัตตปราการเป็นอาภรณ์มาตั้งล้อมเป็นกำแพง ด้วยเดชานุภาพแห่งพระอนันตชินะเจ้า ไม่ว่าจะทำกิจการใด ๆ เมื่อข้าพเจ้าเข้าอาศัยอยู่ในพระบัญชร คือแวดวงกรงล้อมแห่งพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ขอโรคอุปัทวทุกข์ทั้งภายนอกและภายในอันเกิดแต่โรคร้าย คือโรคลมและโรคดีเป็นต้นเป็นสมุฏฐาน จงถึงการกำจัดให้พินาศไปอย่าได้เหลือ ขอพระมหาบุรุษผู้ทรงพระคุณอันล้ำเลิศทั้งปวงนั้น จงอภิบาลข้า ฯ ผู้อยู่ในภาคพื้นท่ามกลางพระชินบัญชร ข้า ฯ ได้รับการคุ้มครองปกปักรักษาภายในเป็นอันดีฉะนี้แล้ว และได้รับการอภิบาลด้วยคุณานุภาพแห่งพระสัทธรรม จึงชนะเสียได้ซึ่งอุปัทวันตรายใด ๆ ด้วยอานุภาพแห่งพระชินะพุทธเจ้า ชนะหมู่ข้าศึกศัตรูด้วยอานุภาพแห่งพระธรรม ชนะอันตรายด้วยอานุภาพแห่งพระสงฆ์ ท่องเที่ยวไปโดยสวัสดีเป็นนิจนิรันดร์ ฯ”

รู้สึกว่าแปลค่อนข้างลำบาก เข้าใจว่าคงเป็นพระ

คาถาที่จำมาโดยมุขปาฐะ การแปลจึงพยายามแปลเอาความเป็นใหญ่ บางแห่งจึงต้องใช้การสันนิษฐานและเพิ่มความเข้ามาบ้างตามใจความ หวังว่าคงเป็นประโยชน์แก่ท่านตามสมควร

เมื่อท่านได้อ่านพระคาถาชินบัญชรสูตร อันวิเศษของพระคุณสมเด็จ ฯ แล้ว ตลอดจนคำแปล จะเห็นได้ว่า เป็นพระคาถาที่อัญเชิญพระพุทธเจ้าทั้ง ๒๘ พระองค์ ตลอดจนบรรดาพระอรหันต์ที่สำคัญ ๆ ทั้งมวลมาประดิษฐานไว้ในกายของเจ้าพระคุณสมเด็จ ฯ ในการสร้างพระสมเด็จ ฯ จึงเห็นว่าเป็นของประเสริฐนัก นอกจากนี้ยังบรรจุพระปริตรและพระสูตรอันสำคัญ ๆ ของพระพุทธองค์ลงไว้อีกโสดหนึ่งด้วย เช่น รตนสูตร, เมตตสูตร, อังคุลิมาลสูตร, ธชัคคสูตร, ขันธปริตร, โมรปริตร, และ อาฏานาฏิยสูตร

คาถาพระสมเด็จ

ปุตฺตกาโม ลเภ ปุตฺตัง ธนกาโม ลเภ ธนัง
อัตฺถิ กาเย กายญาย เทวานัง ปิยตัง สุตฺวา ฯ

พระคาถาเสกก้อนดิน

พุทโธ พุทธัสสะ กำจัดออกไป อย่าเข้ามาใกล้ขอบขัณฑเสมา ธัมโม ธัมมัสสะ กำจัดออกไป อย่าเข้ามาใกล้ขอบขัณฑเสมา สังโฆ สังฆัสสะ กำจัดออกไป อย่าเข้ามาใกล้ขอบขัณฑเสมา สักขเต กรณัง อหัง ปีตติ สารพัดศัตรู วินัสสันติ.

พระคาถาบทนี้ทราบว่าเจ้าประคุณสมเด็จพระพุฒาจารย์ วัดระฆังโฆสิตาราม (นามเดิมว่า โต) ใช้เสกในเมื่อออกธุดงค์ไปอยู่กลางป่า คือเสกก้อนดินแล้วขว้างไป ๘ ทิศ เพื่อป้องกันศัตรูทั้งปวงแล. (และก็ทราบว่าศักดิ์สิทธิ์ดีนัก ซึ่งโบราณกาลเล่าสืบต่อกันมา)

ป่าวเทวามาฟังธรรม (อาราธนา)

สุณันตุ โภนโต เทวสังฆา สมาคตา ดูราเทพยดาเจ้าทั้งหลาย มีพระยาอินทาธิราชตนเป็นอาชญ์ในชั้นฟ้าดาวดึงสากับทั้งโสพะสะมหาพรหมตนทรงญาณล้ำเลิศ พระอาทิตย์ตนวิเศษใสแสง พระจันทร์เจือเฮืองฮุ่ง พระราหูมุ่งเมินมา พระอสุรินทาแก่นเหง้า กับ

ทั้งท้าวจตุโลกบาลทั้ง ๔ คือท้าวธตะรัฐ ท้าววิรูปักขะ ท้าววิรุฬหะ และท้าวกุเวรราชเจ้าทั้งหลาย อันยายยังอยู่คู่ทิศา สัตตะบัวระภัณฑ์ ผู้มีจักษุญาณเยี่ยมหยั่งทั้งยมภิบาลสั่งไขคะดี นางธรณีแนบถ้ำถูกเถื่อนถ้ำนางน้อยเมฆขลา ท้าวพันตาครองโลก ในกโอฆเมืองฟ้าและเมืองคน ทั้งวังวนและย่านน้ำ ทั้งเถื่อนถ้ำและเหวผา ทั้งเขาหนาและเถื่อนถ้ำ หยาดน้ำก่ำและวังโบกขระณี ปฐพีทุกหย่อมหญ้า ทั้งแหล่งหล้าและโพธิ์ศรียอดเจดีย์และแก้วกู่ เทพเจ้าอันอยู่เฝ้ารักษาเหนือวังขงเขต ประเทศท้องจันทบุรี ศรีสัตตะนาคะนหุตอุตตมะราชธานีเมืองมิ่ง ทุกสิ่งหลายประการย่านยาวสอดแดนกว้างหนใต้ เขตหลีผี หนเหนือฮอดผาไดผาด่าง ทางไกลขอบเขตจักรวาลขัณฑสีมาเป็นที่สุด น้ำสมุทร์และสัตตะบัวระภัณฑ์เป็นเค้า ดูราเทพเจ้าทั้งปวงดังฝูงข้าทั้งหลายขอถวายโอกาสกราบไหว้ พระแก่นไท้เจ้าทั้งหลาย คือภูมะเทวดา อากาสัฏฐะเทวดา รุกขะ-เทวดา มะเหสักขะเทวดาเจ้าทั้งหลาย อันยายยังอยู่

พิทักษ์ รักษาในอาณารัฐประเทศเขตขัณฑะสีมา บ้านเมืองที่นี้เป็นเค้า เทพยดาเจ้าทั้งหลายฝูงใด มีใจสัมมาทิฏฐิอันชอบประกอบด้วยกรุณา มีจิตปะสันนาเลื่อมใสในพระรัตนตรัยแก้วจบเวทแล้วด้วยกุศลธรรม จงเข้ามาฟังธรรมที่นี้เพื่อให้ค้ำคูณด้วยทิพย์มงคลแก่สัพพัญญูเจ้าแล้ว จงกำจัดอุปัทวันตรายวันฮ้ายแก่ฝูงข้าทั้งหลายก็ข้าเทอญ

อาราธนาพระอุปคุต

โอกาสะ โอกาสา ฝูงข้าทั้งหลาย ขอกราบไหว้พระมหาอุปคุตเถระเจ้าตนฉลาดด้วยอาคม พรหมจารีอันแก่กล้าใต้ลุ่มฟ้าลือชาด้วยปัญญา ผอาจบไตรเพทวิเศษด้วยคลองธรรม ฝูงข้าทั้งหลายขอโอกาสอาราธนาออกมาแต่แม่น้ำสมุทรคงคา อันเจ้านิระมิตเมืองแก้วอันแล้วด้วยอาคม จบไตรเพทวิเศษกว่าพระอรหันต์เจ้าทั้งหลาย จึงกล่าวคาถาว่า "อุปะคุตโต มะหาเถโร วิชะคุตโต สะมุทะเย เอกะมาโร เตชะมาโร" ขออาราธนามาผาบยังมารทั้งหลาย อันมีพระยาเวสสะ

วดีมารเป็นเค้า กับทั้งขันธะมาร เทวะปุตตมาร อภิ-
สังขาระมาร และมัจจุมาร อันให้บังเกิดแก่สัตว์ทั้งหลาย
ฝงข้ามาฟั่งธรรมเทศนาในภูมิสถานที่นี้ ขออาราธนา
มหาอุปคุตเจ้า เป็นเค้าเป็นประธาน และพระอาทิตย์
ตนวิเศษใสแสง พระจันทร์แฝงเฮืองฮุ่ง พระอังคาร
พุ่งรัศมี เจ้าทั้งสามองค์จงพร้อมใจกันมาสถิตเบือง
บูรพา รักษายังมาร ๕ ประการ อันจักมาเบียดเบียน
ฝูงข้าทั้งหลายในสถานที่นี้ ขอโอกาสอาราธนายังพระ
พุธ พระพฤหัส พระศุกร์ จงมาสถิตอยู่ในทิศาเบื้อง
อิสาณ จงรักษายังมาร ๕ ประการ อันจักมาเบียดเบียน
แก่ฝูงข้าทั้งหลายในสถานที่นี้ ขอโอกาสอาราธนาพระ
เสาร์ พระราหู พระลัคนา อันยังเครื่องบริขารอันบัว
บาน อันดำแดงและเหลืองจงมาสถิตในเบื้องทิศประจิม
จงมารักษายังมาร ๕ ประการ อันจักมาเบียดเบียน
ฝูงข้าทั้งหลายในภูมิสถานที่นี้ ขอโอกาสอาราธนาพระ
ยายมราชอากาศทั่วทิศา กับทั้งเทวดาทั้งหลายอันรักษา
ภูมิสถานที่นี้ จงมาสถิตเบื้องทิศอุดร จงมารักษายัง
มาร ๕ ประการ อันจักมาเบียดเบียนแก่ฝูงข้าทั้งหลาย
ในสถานที่นี้ ก็ข้าเทอญ ฯ

คาถาพระโมคคัลลานต่อกระดูก

เถโร โมคคัลลาโน อันตะระธายิตวา

ภูมิสุขุมัง ปะระมาโน ภะคุะวะโต

อิทธิยา อัตตะโน สะรีเร มังสัง โลหิตัง

คาถาบทนี้ ใช้ภาวนาได้ทุก ๆ วัน วันละ ๑๐๘ คาบ กันสารพัดอันตรายทั้งปวง ใช้เสกปูนทาเป่าพ่นสารพัด ถ้าจะคัดเลือดให้ภาวนา ๗ ที คัดเลือดหยุดไหลแล

ยาถอนของ

ใบมะนาวสด ๑๐๘ ใบ ข่าสด ๓๒ แว่น ขมิ้นอ้อย ๕ แว่น บรเพ็ดสด ๗ แว่น ส้มป่อยสด ๗ ฝัก มะกรูดสด ๔ ผล ใบมะกาสด ๑๒ ใบ ฝักราชพฤกษ์สด ๙ ฝัก ตาไม้ไผ่สีสุก ๓ ตา แก่นขี้เหล็ก แก่นแสมทั้งสอง ว่านกลีบแรต ว่านร่อนทอง จันทน์ทั้งสอง โคกกะ-ออม แห้วหมู ยาดำ แก่นสน แก่นสัก ขี้วัวแห้ง ก้านสะเดา ๓ ก้าน ใบบัว ๓ ใบ ให้เอาขันใส่ข้าวสาร ๕ ขัน ดอกบัว ๕ กรวย หมาก ๔ คำ พล ๕ จีบ ธูป ๕ ดอก เทียน ๕ เล่ม บูชาพระพุทธเจ้า

เสกด้วย อิติปิโส ภะคะวา อะระหังสัมมาสัมพุทโธ วิชชาจรณะสัมปันโน สุคะโต โลกะวิทู อะนุตตะโร ปุริสะทัมมะสาระถิ สัตถา เทวะมะนุสสานัง พุทโธ ภะคะวาติ ฯ

◎ สวากขาโต ภะคะวะตา ธัมโม สันทิฏฐิโก อะกาลิโก เอหิปัสสิโก โอปะนะยิโก ปัจจัตตัง เวทิตัพโพ วิญญูหีติ ฯ

◎ สุปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ อุชุปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ ญายะปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ สามีจิปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ ยะทิทัง จัตตาริ ปุริสะยุคานิ อัฏฐะ ปุริสะปุคคะลา เอสะ ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ อาหุเนยโย ปาหุเนยโย ทักขิเณยโย อัญชะลิกะระณีโย อะนุตตะรัง ปุญญักเขตตัง โลกัสสาติ ฯ

ยานี้ท่านให้ต้มกิน แก้ถูกคุณคน คุณไสย์ หรือถูกกระทำย่ำยีมาต่าง ๆ หายสิ้นแล

ตำรามหาวิเศษ

◎ สิทธิการิยะ จักกล่าวตำรายามหาวิเศษ ท่าน

ให้เอาไพล ๓๓ ชิ้นลงด้วย ◎ กขฅฆง จฉชฌญ ฎฐฑฒณ ตถทธน ปผพภม ยรลว สหฬอํ ๆ ชิ้นละอักขรจนจบ แล้วตากให้แห้งจึงเอาเม็ดพรรณผักกาดชั่งให้เท่ากับไพล เมื่อจะบดนั้นให้บดในพระอุโบสถ เทียนหนัก ๑ บาท ดูฤกษ์ให้จงดี แล้วจึงบดเอาไว้ใช้เถิดวิเศษนักแล เมื่อเวลาจะบดนั้นให้บริกรรมเสกด้วย กขฅฆง ฯ ล ฯ สหฬอํ ๓ จบ สังวิธาปุกะยะปะ ๓ จบ นะโมพุทธายะ ๓ จบ ให้บริกรรมด้วยคาถาทั้ง ๓ บทนี้ แล้วปั้นเป็นแท่งเอาไว้ใช้ เมื่อใช้ให้เสกด้วยพระคาถาทั้ง ๓ บทนั้น

ถ้าหญิงมีครรภ์ ให้เอายานี้ฝนกับน้ำ ให้กินไปเป็นนิจกว่ากุมารนั้นจะคลอดจากครรภ์ แล้วจึงให้กุมารนั้นกินต่อไปจนกว่าจะถ้วน ๓ เดือน ถ้าเป็นหญิงจะได้เป็นนางพญา ถ้าเป็นชายจะได้เป็นอำมาตย์มีบุญกว่าตระกูลของตน ถ้าบวชเป็นสงฆ์จะได้ทรงพระไตรปิฎก ถ้ากุมารนั้นป่วยเป็นตาลเป็นทรางก็ดี ให้ฝนด้วยน้ำสุราให้กินหายแล ถ้าหญิงคลอดถูกลมกัมมัชวาตพัด ให้ระทดระทวยงวยงงหาวนอนขนลุกขบพื้นตาหลับเอายา

นี้ละลายกับน้ำมะนาวให้กินหายแล และให้เอายานี้อม ไว้ด้วยหูตาสว่างแล ถ้าเป็นลมให้สะทกสะเทิ้นหาวเรอ ฝนกับน้ำซาวข้าวกินหายแล ถ้าเพื่อเป็นไฟธาตุให้ร้อนทุรนทุราย ละลายด้วยน้ำซาวข้าวกินหายแล ให้แทรกดินประสิวขาวสักหน่อย ถ้าเป็นปัถวีธาตุ ให้หนักข้อมือข้อเท้ามึนตึงไปทั้งตัว กินอาหารไม่รู้จักรส ละลายด้วยน้ำมะนาวกินหายแล ถ้าเพื่อเป็นอาโปธาตุ ให้เจ็บปลายเท้า และเข้าไปจับเสียวทั่วไปทั้งตัวให้ตามืดหูตึงไม่ทันรู้ตัวล้มลง เอายานี้ฝนทาและกินหายแล ถ้างูกัดฝนด้วยน้ำท่ากินหายแล ถ้าจะเข้าณรงค์สงครามฝนทาหน้าผาก และเอายานี้ใส่พกไปชนะแล ถ้าไปหาท้าวพระยาขุนนาง ฝนทาด้วยน้ำดอกไม้ทาหน้าผาก ทาปลายลิ้น ไปหาเป็นเมตตาแก่เราแล ถ้าเป็นความให้ฝนทาด้วยน้ำมันหอม ทาคิ้ว ทาริมฝีปาก เราชนะแล ถ้าถูกกระทำด้วยคุณผีและคุณคน ฝนด้วยน้ำมันทากินหายแล ท่านกล่าวมานี้ล้วนแต่วิเศษนักแล ให้พิจารณาดูให้ดีเถิด ฯ

(คัดจากคัมภีร์พุทธมนต์โอสถ)

พิมพ์ที่ โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย
ถนนพระสุเมรุ หน้าวัดบวรนิเวศวิหาร โทร.๘๑๗๗๙๐
นายเฉลียว โพธิเกษม ผู้พิมพ์โฆษณา พ.ศ. ๒๕๑๘